

- ▶ **2. NAZIOARTEKO MONETA ETA FINANTZAREN DESEGONKORTASUNA: NDF ETA MUNDUKO BANKUA**
 - ▶ Oinarrizko kontzeptuak
 - ▶ Nazioarteko moneta sistema
 - ▶ Urre-patroitik gaurko sistema faltara
 - ▶ Nazioarteko instituzioen analisia
 - ▶ Nazioarteko Moneta Fondoa (NMF)
 - ▶ Munduko Bankua (MB)
 - ▶ Nazioarteko merkatu finantzarioak
 - ▶ Finantza krisiak
 - ▶ Gaurko Atzeraldi Haundia

201 Countries Flag, Currency and Symbol

- Gaurko ekonomiak
- Merkatu-ekonomiak
- Ekonomia monetizatuak

Albania - Lek	Bulgaria - Lev	Cambodia - Riel	Botswana - Pula	India - Rupee	Lesotho - Loti	Mongolia - Tugrik	Philippines - Peso	Senegal - CFA Franc	Turkey - Lira
Afghanistan - Afghani	Brazil - Real	Cameroon - CFA Franc	Ethiopia - Birr	Indonesia - Rupiah	Liberia - Dollar	Myanmar - Kyat	Poland - Zloty	Sierra Leone - Leone	Uganda - Shilling
Argentina - Peso	Ecuador - Dollar	Cape Verde - Escudo	Finland - Euro	Iran - Rial	Laos - Kip	Moldova - Lei	Palau - US Dollar	Romania - Euro	Rwanda - Franc
Aruba - Guilder	El Salvador - Dollar	Chad - CFA Franc	France - Euro	Israel - Sheqel	Latvia - Lats	Mexico - Peso	Portugal - Euro	Slovakia - Euro	Somalia - Shilling
Australia - Dollar	Guatemala - Quetzal	Comoros - Franc	Gabon - CFA Franc	Iraq - Dinar	Lithuania - Litas	Morocco - Dirham	Qatar - Riyal	South Africa - Rand	Sweden - Krona
Austria - Dollar	Haiti - Gourde	Congo - Franc	Georgia - Lari	Ireland - Euro	Luxembourg - Euro	Namibia - Dollar	Uzbekistan - Sum	Switzerland - Franc	Ukraine - Hryvna
Azerbaijan - Manat	Honduras - Lempira	Democratic Republic of Congo - Franc	Germany - Euro	Italy - Euro	Malawi - Kwacha	Nepal - Rupee	Norway - Krone	Oman - Rial	Pakistan - Rupee
Bangladesh - Taka	Hungary - Forint	Equatorial Guinea - Franc	Greece - Euro	Jamaica - Dollar	Mali - CFA Franc	Niger - CFA Franc	Saudi Arabia - Riyal	Singapore - Dollar	South Korea - Won
Belgium - Euro	Iceland - Krona	Gambia - Dalasi	Guatemala - Quetzal	Japan - Yen	Mauritania - Ouguiya	Rwanda - Franc	Serbia - Dinar	Sri Lanka - Rupee	Taiwan - Dollar
Benin - CFA Franc	Kazakhstan - Tenge	Guinea - Franc	Honduras - Lempira	Jordan - Dinar	Mauritius - Rupee	Somalia - Shilling	Thailand - Baht	Tanzania - Shilling	Timor-Leste - Dollar
Bolivia - Boliviano	Kyrgyzstan - Som	Guinea-Bissau - Escudo	Latvia - Lats	Kuwait - Dinar	Myanmar - Kyat	Uganda - Shilling	Vietnam - Dong	Yemen - Rial	Zimbabwe - Dollar
Botswana - Pula	Laos - Kip	Liberia - Dollar	Lithuania - Litas	Lebanon - Lira	Madagascar - Ariary	Maldives - Rufiyaa			

Download from
Dreamstime.com

The watermark comp image is for previewing purposes only.

37188214

Krishnadas Chandrasekharan | Dreamstime.com

Oinarrizko kontzeptuak

- ▶ Dirua
 - ▶ Zer da, tipoak ...
- ▶ Nazioarteko diru-fluxuak
 - ▶ Sailkapena
- ▶ Kanbio tipoak eta kanbio erregimenak
 - ▶ Kanbio finkoak eta malguak

Dirua

Definizio arrunta: “jendeak erabiltzen dituen aktiboak ondasunak eta zerbitzuak erosteko”

▶ Ezaugarriak:

- ▶ Onartua
- ▶ Iraunkorra eta gordetzeko modukoa
- ▶ Garraiatzeko erraza
- ▶ Zatitu daitekeena
- ▶ Homogeneoa
- ▶ Mugatua
- ▶ ...

Dirua

► Funtzioak

- Ordainbidea: ondasunak eta zerbitzuak erosteko eta saltzeko balio du
- Kontu-unitatea: ondasunen eta zerbitzuen balorea neurtzeko balio du
- Balore-gordailua: erosahalmena, etorkizunera transferitzeko balio du

10 moneta inportanteenak

1. Dolarra (\$) (Ecuador, El Salvador, Panama, Marshall)
2. Euro (€) (Alemania, Austria, Bélgica, Chipre, Eslovaquia, Eslovenia, España, Estonia, Finlandia, Francia, Grecia, Irlanda, Italia, Letonia, Luxemburgo, Malta, Países Bajos y Portugal), Ciudad del Vaticano, Mónaco, San Marino, Andorra, Montenegro o Kosovo)
3. Yen (¥)
4. Libra Esterlina (£)
5. Australiako Dolarra
6. Suitzako frankoa (grdetzeko/egonkorra)
7. Kanadako dolarra
8. Mexikoko peso (\$) (₱)
9. Yuan (*renminbi*) (¥)
10. Zelanda berriko dolarra

Aldaketa handiak

- ▶ Diru fisikoa desagertuko da??
 - ▶ Europako iparraldekoak (Suedia, Norvegia, Danimarka ...)

Moneta “berriak”

- ▶ Moneta digitalak (kriptomonetak)
 - ▶ Facebook en Libra??
 - ▶ Bitcoin (฿). 2009. moneta digitala
 - ▶ Eragiketa elektronikoetan
 - ▶ Agintari monetarioekiko independentzia/unibertsaltasuna
- ▶ Moneta sozialak
 - ▶ Euroarekiko trukatzeko diren monetak jaulkitzen dira (denbora, ondasunak ...)
 - o ekonomia bultzatzeko
 - Ekhi txanpona
 - ▶ <http://www.ekhitxanpona.org/wordpress/>
 - Beste batzuk: Sevilla (alde zaharra): El Puma; Madrid: El Boniato: Iparralde: Eusko
 - ▶ http://www.economiasolidaria.org/noticias/las_monedas_sociales_y_su_auge_en_espana

► Bitcoin

► 2016ko maiatza

- http://www.lasexta.com/noticias/economia/bitcoin-estafa-moneda-futuro_201304095727e0666584a81fd8851957.html

► Futuro del dinero

► 2016 martxoa

- <http://www.rtve.es/alacarta/videos/a-punto-con-la-2/punto-2-entrevista-futuro-del-dinero/3513369/>
- **Dinamarca prepara el adiós del dinero en efectivo (la vanguardia, junio 2016).** A partir de enero del 2016 muchos comercios daneses podrán negarse a vender si el cliente paga en metálico. La tendencia a utilizar la tarjeta es tal que el Banco Central danés ya no producirá billetes ni monedas

► **Hiperinflazio garaian diruak ez du baliorik**

► http://www.youtube.com/watch?v=-Ekfflu_iHo

► <https://www.youtube.com/watch?v=TKlhcoO7rwU>

► **Bankuak eta dirua**

► <https://www.dailymotion.com/video/xb371t>

- ▶ Kanbio tipoa moneta baten balorea beste moneta batekiko
 - ▶ Dolarrak dituenarentzat: $1\text{€} = 1,36\text{\$}$
 - ▶ Euroak dituenarentzat: $1\text{\$} = 0,735\text{€}$

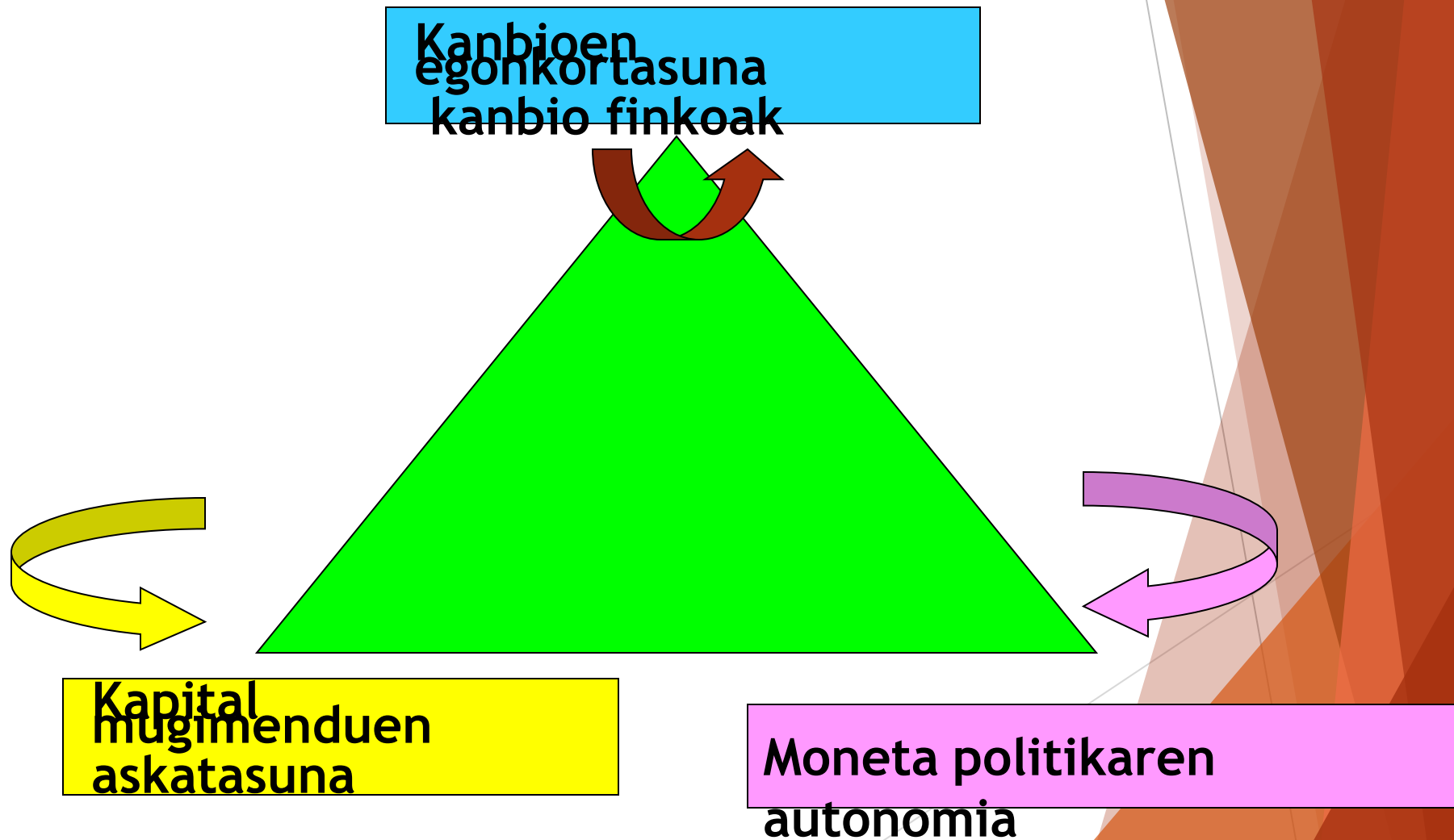
Nazioarteko kapital mugimenduak

- ▶ Publikoak
 - ▶ Kontsezioanalak
- ▶ Pribatuak
 - ▶ AIZ
 - ▶ Karterako inbertsioa
 - ▶ Beste batzuk (maileguak)

elroto@inicia.es

Mundell-en “ezinezko hirukia”

Kanbio erregimenak

Kanbio malguak

- Moneten balorea merkatuak finkatzen du
- Flotazioa gehienetan zikina izaten da
 - Dibisa merkatuetan parte hartu
 - Interes/tasak aldatu
 - Kapital mugimenduen gaineko kontrolak

Kanbio finkoak

- Moneten balorea finkoa da
- Kanbioka finkatzeko moduak
 - Moneta batasunak
 - Dolarizazioa
 - Bihurketa kutxak
 - ...

Kanbioak malguak
direnean ohiko arriskuei
“kanbio arriskua”
gehitu behar zaio

- Kanbio aldaketei
lotutako galerak

Beste arrisku famatuak:

- “herri arriskua”
- “arrisku morala”
(aseguruak, lan
merkatua, erreskateak
...)

BW eta gero muturrreko aukerak

► Flotazioa (herrialde handiak)

- Garbia ala zuzendua

► Kanbio finko aldaezina

- Moneta bakarra (Europako Batasun Monetarioa)
- Bihurketa kutxa / *currency board* (Argentina eta ekialdeko Europan)
- Beste herrilade batetako moneta / dolarizazioa (Panama)

Txinako moneta

- https://elpais.com/economia/2017/02/23/actualidad/1487846187_596319.html

La vanguardia. 13/07/2016

El **Estado Islámico** parece haber aprovechado el reciente incremento del precio del oro debido al referéndum del *Brexit* para poner en circulación su moneda alternativa, **el dinar de oro**, que ha de servir para librarse del “tiránico sistema monetario que fue impuesto a los musulmanes y que es la razón de su esclavitud y su empobrecimiento”.

Esta declaración, un anuncio triunfalista formulado el año pasado por el *ministerio* de finanzas del EI, se ha visto materializada por fin en los últimos días. Según activistas citados por *The New Arab*, el dinar de oro y **el dirham de plata** han empezado a circular en la provincia de Deir Ezzor, frontera con Iraq y cuya capital, del mismo nombre, se encuentra dividida entre el EI y las fuerzas del Gobierno sirio. Al parecer, los comerciantes y los traficantes de petróleo estarían obligados a utilizar el dinar. Las monedas distribuidas no serían muchas, según se reconoce en foros yihadistas.

La pregunta es si la moneda propia del Estado Islámico es un signo de fortaleza del *califato* o de debilidad.

Según el analista Ayman al Tamimi -que atesora un buen paquete de documentos internos del Estado Islámico- “la manipulación de las tasas de cambio ha sido un recurso del EI para generar ingresos”. Y es más que obvio que la moneda fuerte en el territorio del *califato* no es otra que el dólar estadounidense. Para Al Tamimi, investigador de la estructura administrativa del *califato*, la cuestión de la moneda no ha sido más que pura propaganda. No parece probable que los yihadistas hayan podido obtener una cantidad importante de oro.

Las monedas de oro, de 21 kilates, pesan 4,25 gramos, por lo que valdrían actualmente al cambio 163 dólares. También hay dirhams de plata y **monedas de cobre**.

Tampoco el dinar de oro representa un *desafío* al sistema económico global (como pretendió en su día Moamar Gadafi, quien acabó como acabó...), ya que su valor seguirá dependiendo de los mercados en Londres y Nueva York y su cotización en dólares. El Estado Islámico no se libra, de ninguna manera, de su dependencia del capitalismo.

- ▶ Monetak salerosten diren merkatua: dibisen merkatua: espekulazio asko
 - ▶ Merkatu globala nazioarteko merkataritza errazteko sortutakoa
 - ▶ Munduko merkatu finantzario handiena
 - ▶ 5 bilioi\$ inguru egunero eta gero eta elektronikoagoa
 - ▶ 24 ordu; 5,5 egun (Australia/NY)
 - ▶ Tokio, Singapur, Sídney, Hong Kong, Bahréin, Londres, Frankfurt, Zúrich, Nueva York, Chicago y Toronto

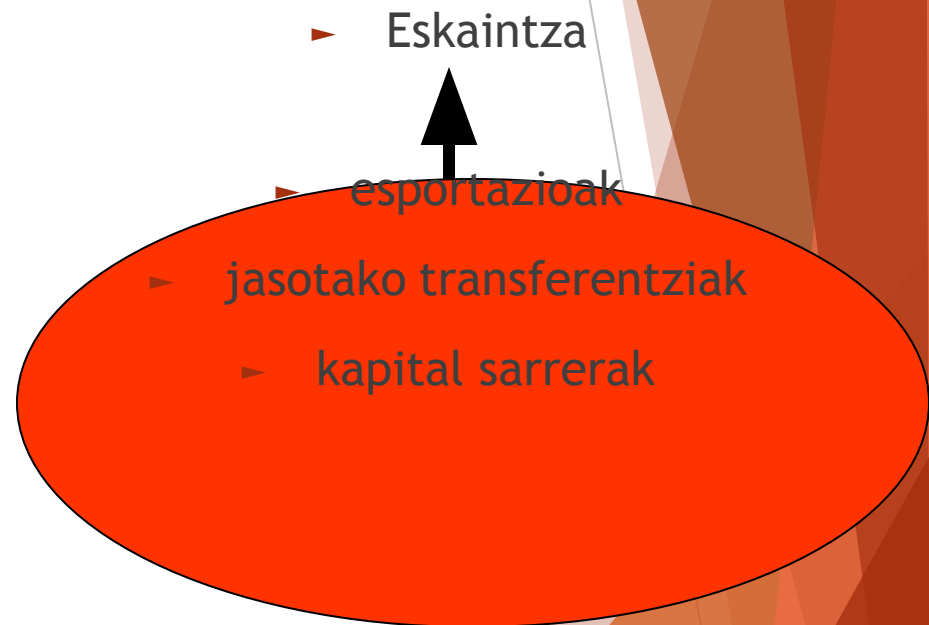
Dibisen merkatuetan

G10: USD-Dólar, EUR-euro, GBP-libra esterlina, JPY-yen, CAD- kanadako dólar, CHF- Suitzako frankoa, AUD- Australiako dólar, NZD-dólar, SEK- suediko koroay NOK- Norvegiako koroa

Emergenteak: Poloniako esloti (PLN), la Txekiako koroa (CZK), mexikkoko pesoa (MXN), Hungariako florina (HUF), Hegoafrikako rand (ZAR) eta Errusiako rubloa (RUB).

Ekialde hurbila eta Asia:
Yuan, Israelgo shekel,
egiptoko libra, rial saudi

Kanbio malguekin moneta baten prezio bere eskaria eta eskaintza orekatzen duena da (beste moneta batekiko)

Kanbioak malguak direnean eragina duten faktoreak:

- Eskariak eta eskaintzak: merkataritza eta kapital fluxuak
- Fluxuetan eragina dute:
 - Inflazioak
 - I/t
 - Hazkuntza
 - Itxaropena
 - Espekulazioa

Honela A
eta B
herriz
osatutako
mundu
guztiz
sinple
baten

Inflazio-tasa: $A > B$

A monetaren erosahalmena Bkoa baino azkarrago jeisten da B monetaren eskaria handituko da A monetaren depreziazioa ekarriko du.

Interes-tasa: $A > B$

kapitalak Btik Ara mugituko dira A monetaren apreziazioa eragingo du.

Hazkunde erritmoa:
Ako $BPG\Delta > Bko$
 $BPG\Delta$

A herrialdeko kanpo eskaria (eta beraz B herriko produktuen eskaria) gehiago haziko da B moneta apreziatuko du.

igurikapenak
garrantzitsuak

nazioarteko eragileek inflazio arriskua antzematen badute herri baten herri horretatik ihes egingo dute eta ihes honek depreziazioa areagotu besterik ez du egingo. ("profecia autocumplida" antzekoa)

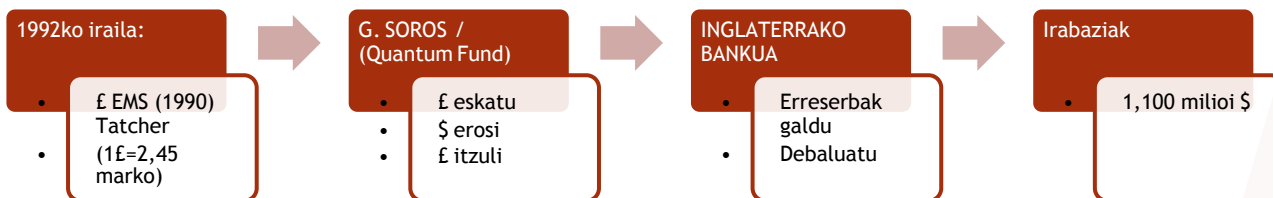
Politika ekonomikoaren helburuak

Barne oreka

- enplegu beteak
- prezioen egonkortasuna

Kanpo oreka

- balantza korrientearen oreka?
 - Defizita = finantziazio beharra
 - Superabita = finantziazio ahalmena

Nola espekulatu

Kanbio finkoa: $1\text{£} = 1\$$. Egoera ekonomiko konplikatua

Espekulatzailleak
15.000 m £ eskatu
XXXXko martxoan
hiru hilabetera
itzultzeko

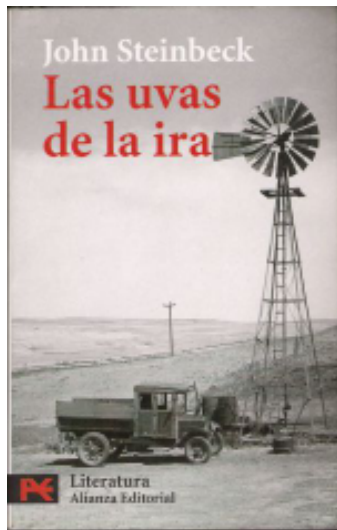
Zurrunurruak (£
debaluatuko da ...)

Merkatuan 15.000£
saldu eta 15.000\$
eskuratu
Beste agenteak berdin

Inglaterrako Bankuak
£ erretiratu:
erreserbak galdu;
debaluatu ($1,5\text{£} = 1\$$)

Espekulatzailleak:
10.000 m\$ekin
15.000m£ erosi eta
irabaziak 5.000m\$

- ▶ Espekulazioa ez da berria
 - ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=psohY9ee7Is>
 - ▶ El arte de especular - 1929, el gran Crack

► Kanbioen eztabaida amaigabea (IMF, 2015eko iraila)

- Los movimientos provocados por los tipos de cambio siguen teniendo efectos importantes sobre las exportaciones y las importaciones, destaca el último informe del Fondo Monetario Internacional (FMI).
- “Los recientes movimientos de los tipos de cambio han sido inusualmente grandes”, confirma el FMI. Desde mediados de 2014, el dólar estadounidense se apreció más de 10%. En tanto, el yen y el euro se vieron depreciados más de 30% y 10%, respectivamente.
- Esto generó un extendido debate acerca de los posibles efectos sobre el comercio, advierte el informe. Mientras algunos analistas pronostican efectos fuertes sobre las exportaciones y las importaciones, otros sostienen que la creciente fragmentación de la producción en distintos países atenuará cualquier posible efecto.
- El informe permite concluir que en promedio una depreciación del tipo de cambio del 10% implica un aumento de las exportaciones netas del 1,5% del PIB, afirma Leigh y observa que “si bien el efecto demora algunos años en materializarse plenamente, gran parte del ajuste ocurre en el primer año”.
- Por otra parte, el estudio concluye además en que existen escasos indicios de una desintegración de la relación entre los tipos de cambio y el comercio internacional.

Moneta sistemak eragin nabarmena du finantzetan

Urre patroia:
moneta eskaintzak
urrearen babesarekin du

Patroi klasikoa
(gold standard):
bihurgarritasuna,
zirkulazio librea

Urre-truke
patroia (gold
exchange
standard):

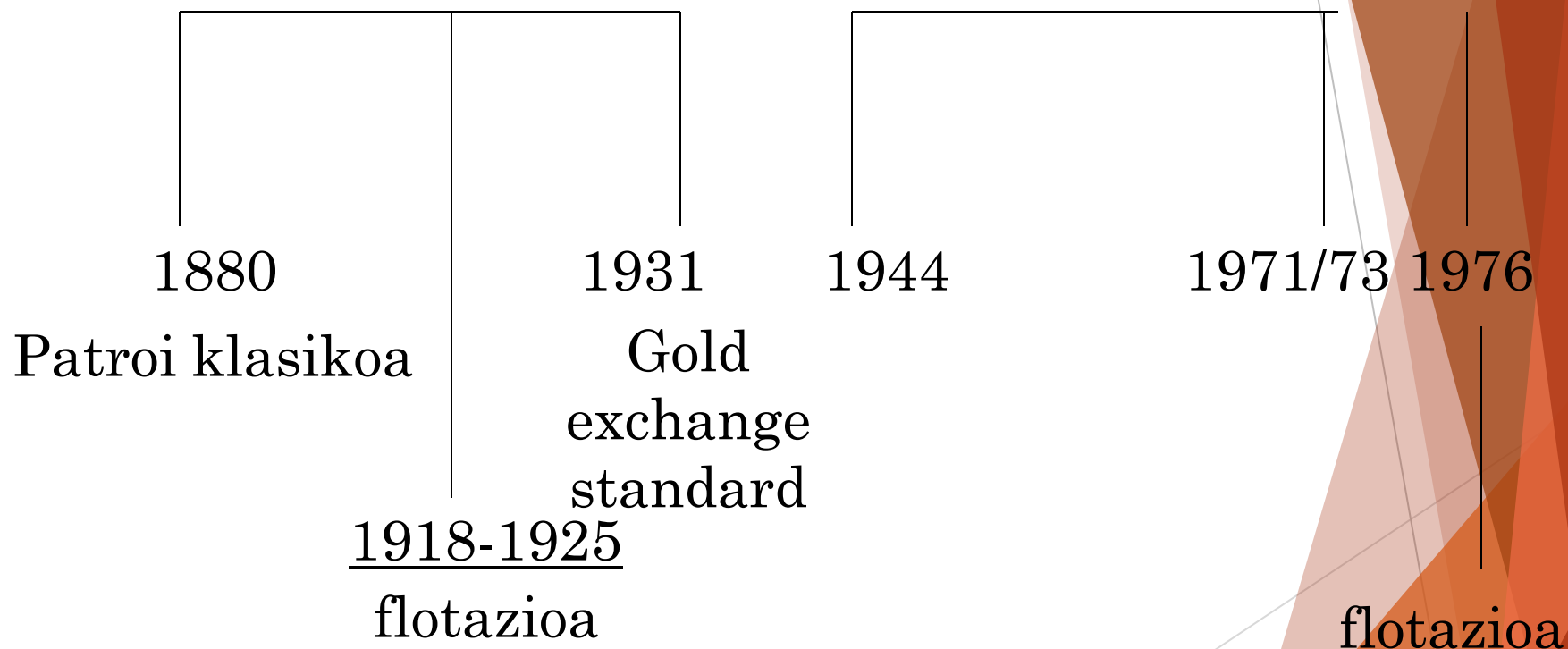
Urre-dolar patroia
(Bretton Woods):

Post BW sistema:
sistema eza

NMSaren ibilbidea

Urre-patroia

\$-urre-patroia (BW)

URRE-PATROIA

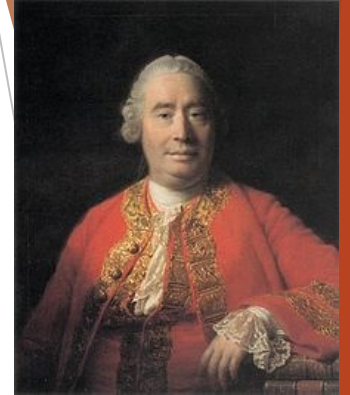
- Kanbioa finkoa da
- Bihurgarritasuna osoa da
- Urre sarrera eta irteerak libreak dira

Urre-patroiaren doikuntza mekanismoa azaltzen duten eredu teorikoak

- ▶ **David Hume** (XVIII. mendean)

“Prezio eta urre fluxuen eredua”

- ▶ Nazioarte mailan urrezko txanponak mugitzen dira
 - ▶ Zerbait esportatzen bada urrea jasotzen da eta txanpon bihurtzen da
- ▶ Banku Zentralak ez dute parte hartzen
- ▶ Defizit komertziala badago: urrea galtzen da (diru gutxiago): prezioak jeisten dira: esportazioak gora
- ▶ Superabita duen herrian alderantziz

Bretton Woods-eko konferentziari buruzko datu batzuk

urtea:1944

tokia: Bretton Woods-eko
hirira, New Hampshire (EEBB)

partehartzaileak:44 herrialde

negoziatzaileak: John Maynard
Keynes (BH)

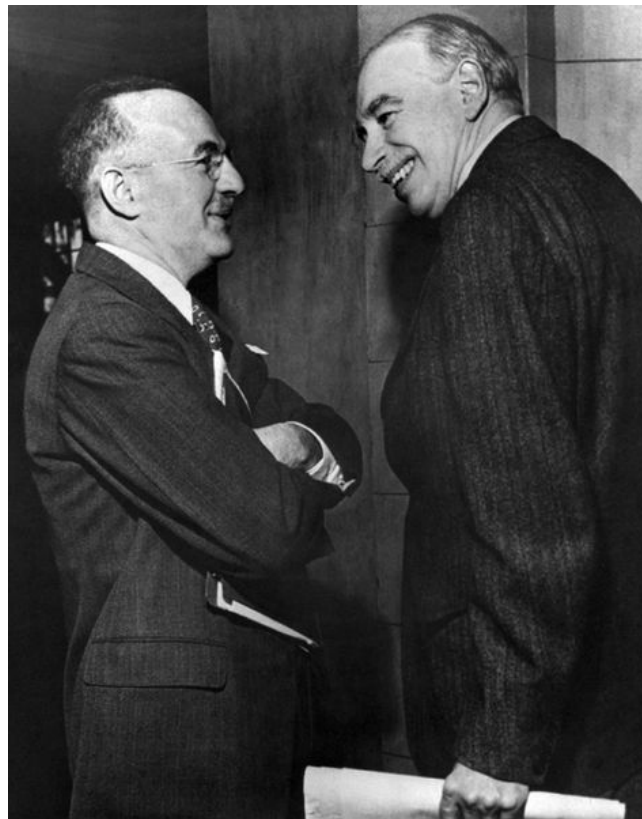
- Harry Dexter White (EEBB)

iraupena. hiru aste, uztailaren
1etik 22ra

John Maynard Keynes
vs Harry Dexter
White

Volpi, Jorge (2014):
Memorial del engaño
(Alfaguara)

Helburuak

- Ordenu monetario berria
- Pagamendu balantzako desorekak konpondu
- Garapena nola bultzatu eta finantziatu

Diseinatu zen sisteman zurruntasuna eta malgutasuna konbinatzen ahalegindu ziren:

- Zurruntasuna uste zelako hau nazioarteko harremanentzat ona zela
- Malgutasuna mundu berrian herrialdeak ez zeudelako prest edozer gauza onartzeko kanbioak finko mantentzearren.

WIKIPEDIA
La enciclopedia libre

- Portada
- Portal de la comunidad
- Ayuda
- Cambios recientes
- Páginas nuevas
- Wikipedia:Contenido
- Acuda
- Donaciones
- Notificar un error

- Imprimir/exportar
- Crear un libro
- Descargar como PDF
- Versión para imprimir

- En otros proyectos
- Wikimedia Commons

- Temas de interés
- Lo que estás aquí
- Cambios en enlaces
- Notas de prensa
- Wikipedia:Wikipedistas
- Enciclopedia libre
- Wikipedia:Wikipedistas
- Wikipedia:Wikipedistas

- Wikipedia:Wikipedistas

Wikipedia

Wikipedia

Wikipedia

Wikipedia

Wikipedia

Wikipedia

Wikipedia

Wikipedia

Wikipedia

Wikipedia

Wikipedia

Harry Dexter White

Harry Dexter White (Boston, Massachusetts, 9 de octubre de 1892 - **Litchfield**, Nuevo Hampshire, 16 de agosto de 1948) fue un economista estadounidense, director del Departamento del Tesoro de Estados Unidos, que participó en la conferencia de Bretton Woods. White redactó el primer borrador del *Fondo Monetario Internacional*, una semana después del ataque sobre Pearl Harbor.

En agosto de 1948 White se vio obligado a testificar y a defender su reputación ante el Comité de Actividades Antiestadounidenses, HUAAC por sus siglas en inglés. Tres días después de testificar, recibió de un ataque al corazón en su residencia de verano en Litchfield, New Hampshire. Diversas fuentes, incluido el FBI y los archivos soviéticos, señalan que White pasó información estatal secreta a la Unión Soviética.

Harry Dexter White (izquierda) y John Maynard Keynes en la Conferencia de Bretton Woods.

Control de autoridades

Proyectos Wikimedia - Wikidata: Q1156208 - Wikisource: Harry Dexter White

Identificadores - WorldCat: VAP: 37038370 - P - ISBN: 0002 0000 8215 072W - ENE: X55625492 - P - BNF: 12427922 - P (data) - P - CND: 128255678V - LCCN: n54347124V - NPLA: 10579564 - P - BNC: w5470nz - P - BUDOC: 102421573 - P - VOP: 200457V - Open Library: OL1826208V

Categorías: Nacidos en 1892 - Fallecidos en 1948 - Homines - Judíos de Estados Unidos - Científicos judíos - Alumnado de la Universidad Stanford - Alumnado de la Universidad de Harvard - Alumnado de la Universidad de Columbia - Economistas de Estados Unidos - Espías de la Unión Soviética

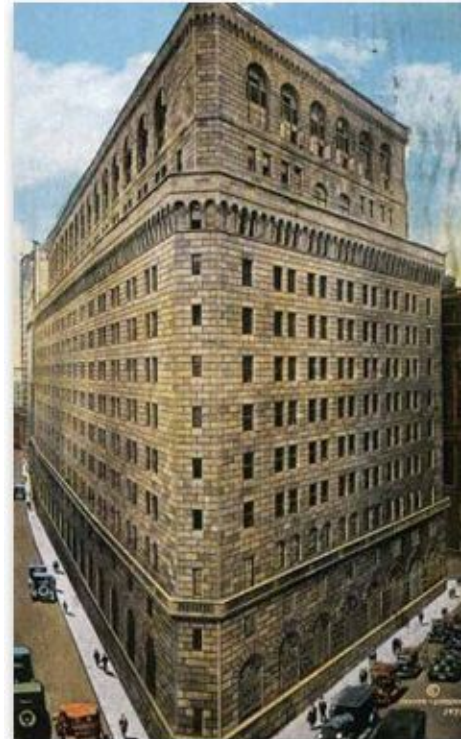
Esta página se editó por última vez el 19 de octubre de 2017 a las 01:47.

El texto está disponible bajo la licencia Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0; puedes ver cómo distribuir, editar o reutilizar el contenido. Al usar este sitio, usted acepta nuestros términos de uso y nuestra política de privacidad. Wikipedia forma parte del grupo de la fundación Wikimedia Inc., una organización sin ánimo de lucro.

Política de privacidad - Acerca de Wikipedia - Condiciones de uso - Ayuda - Estadísticas - Contacto - Herramientas para usuarios

AEBko urrea

Federal Reserve Bank of New York

AEB tako urrea, Fort Knoxkoa, ez da 1953ik auditatu (munduko %5, kanpokoarekin %10??)

Bretton Woods-eko Moneta Sistema

kanbio finkoak “baina doigarriak” ziren

parekotasuna urrearekiko edo urrearekiko bihuragarria zen moneta batekiko finkatu behar ziren

- 35\$=urre ontza (troy ontza=31,10gramo)

moneten balorea \pm %1ko tartean mantendu behar ziren

parekotasuna aldatzeko balditntza batzuk bete behar ziren

Triffin (1911-1993)-en “dilema”

AEBetan gertatutakoaren arabera

Lehen kasuan: superabita. AEBtan sartutako dolar kantitatea ateratakoa baino handiagoa bazen, nazioarteko merkataritzaren hazkundera oztopatuz.

Bigarren kasuan: defizita. AEBtatik ateratako dolar kantitatea sartutakoa baino handiagoa bazen, lehenago ala beranduago, konfidantza krisi bat sortuko zen dolar gehiegi egoteagatik nazioarteko merakatuan.

<https://www.youtube.com/watch?v=la72lpS-CKY>

Bretton Woods-en bukaeraren kronologia

1971

- urrea eta \$ arteko bihurgarritasuna eten egiten da
- Washinton-go akordioak
 - \$ debalatu egiten da (38\$) (8,6%)
 - fluktuazio tarteak zabaldu egiten dira (+-%2,25)

1973

- \$ bigarren aldiz debaluatzen da (42,2\$) (11%)
- Europako herrialdeak monetak flotatzen lagatzen dituzte

1976

- Kingston-go akordioekin BW heriotzari ofizialtasuna ematen zaio

1976 eta gero

Egonkortasuna ez da kanbioen egonkortasuna baizik eta egonkortasun ekonomiko eta finantzarioa

kanbio erregimen diferenteak onartzen dira

Kanbio finkoetatik kanbio malguetara (1978)

BWen amaiera neoliberalismoaren “lehen arrakasta” izan daiteke

Ekonomiaren finatziarizazioa bultzatzen da

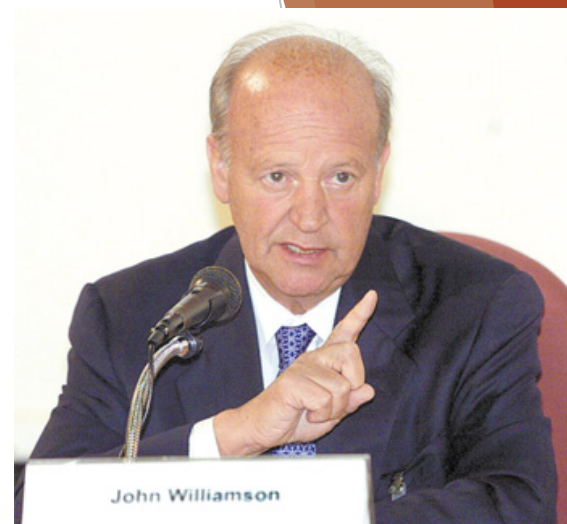
BW eta gero: Kanbioak askatu egin dira

- Iparraldekoak: Flotazioa
- Hegoaldekoak: Nolabait finkatzeko konpromisoa
- **BW amaierak zerikusia dauka bai 80. kanpo zorraren krisiarekin eta baita gaurko Atzeraldi handiarekin ere**

Neoliberalismoaren ezaugarriak:

- Oso kritikoa estatuaren partehartzearekin
 - Beraz baita politika birbanatzaileekin
- Fede “itxua” merkatuan eta konkurrentzian
 - Desarauketak bultzatzen dira
- Helburua: irabaziak handitzea (laneko ordainketak behera)
 - Lan merkatua malgutzeko neurriak

Washingtongo Kontsentsua (neoliberalismoaren paradigma)

- ▶ 1989an Williamson-ek planteatu zuen
- ▶ Garapenaren arazoa konpontzeko 10 errezeta ekonomiko: (1) defizit publikoa gutxitzeko diziiplina fiskala; (2) gastu publikoaren aldaketa; (3) erreforma fiskala; (4) liberalizazio finantzarioa, batez ere interes tipoena; (5) truke-tasa konpetitiboa; (6) merkataritzaren liberalizazioa; (7) atzerriko inbertsio zuzenaren liberalizazioa; (8) enpresa publikoen pribatizazioa; (9) merkatuen desarauketa, bai produktuen merkatuena eta baita lan merkatuarena ere eta (10) jabego eskubideen (noski pribatuak) bermea.
- ▶ Estatu partehartzaike eta arautzailetik minimora

Estatu

Finantzen
globalizazioari oso
estu lotuta
ekonomiaren
finantziarizazioa
eman da :

sortutako errentaren gero eta
ehuneko altuagoa finantza
merkatuetara bideratu da

Nekez ulertuko
litzateke
aurrerakuntza
teknologikorik
gabe,
telekomunikazioan
eta informatikan
emandako
aurrerakuntzarik
gabe.

Sateliteek, faxak, posta
elektronikoak, interneten bitartez
egindako telekonferentziek,
komunikazioa ikaragarri merkatu,
eta datuen transferentzia izugarri
erraztu dute.

Bankuen modernizazioa

- Berregituraketa eta kontzentrazioa
- Erortzeko handiegiak
- Funtzio tradizionalen gain partehartzen handia merkatu finantzarioetan

Beste agenteen garrantzia

- Inbertitzaile instituzionalak

Ingenieritza finantzarioa

- Kualifikazio altuko profesionalak modeloak eta produktu berriak diseinatzeko dituzte
- Eratorriak

Finantza toxikoen garrantzia

- Gerizpeko banka
- Paradisu fiskalak

Familien finantziarizazioa

- Zorpetzea bultzatu da
- Zorra finantziarizatu da
- Pentsio plan eta aseguruak bultzatzen dira

Estatuaren partehartzea

- Arauak
- Kontrol falta

Krisi finantzarioen hedapena

- Krisi finantzarioak ugartzen dira
- Atzeraldi Handia

Globalizazioan momentu inportantea

- Financial services modernization act/ gramm leach *bliley* legea (1999). Lege honek Roosevelt-en garaian onartutako Glass-Steagall legearekin (1933) amaitu zuen: banka komertziala eta inbertsiokoa nahasten dira: bitartekariak ere horrelako aktiboetan gero eta gehiago inbertitzen dute

Bankuak

- Bankarizazioa
- Kontzentrazioa
- Berregituraketa
 - teknologia ...

► Bankarizazioa

Munduko gordailu eta kreditu bankarioak, 1990-2014

Años	Depósitos bancarios (billones dólares)	% PIB mundial	Créditos privados en bancos (billones dóls)	% PIB mundial
1990	5,34	25,54	5,56	24,51
1995	8,00	26,10	6,62	21,64
2000	10,71	32,56	8,66	26,32
2005	16,77	35,51	12,50	26,48
2010	27,60	42,14	25,05	38,25
2014	37,33	48,29	33,78	43,69

Fuente: Fondo Monetario Internacional.

Munduko banku inportanteenak
balioaren arabera, 2015

- ▶ Kontzentrazio bankarioa
- ▶ Estimazioen arabera: 40,000 banku inguru
- ▶ Gero eta kontzentrazio handiagoa: oligopol bankarioa?? ; arrisku sistemikoa

INBERTITZAILEAK

hedge funds
kudeatzaileen soldatak,
2015

25 : 13.000 milioi \$

- ❖ Kenneth Griffin; Citadel; 1.700
- ❖ James Simons, Renaissance; 1.700
- ❖ Raymond Dalio, Bridgewater Associates; 1.400
- ❖ David Tepper, Appaloosa Management.; 1.400
- ❖ Israel Englander, Millennium Management; 1.200

Nazioarteko kapital merkatuetako partehartzaile nagusiak

- ▶ Banku komertzialak
- ▶ Enpresa transnazionalak
- ▶ Banku zentralak eta beste instituzio publikoak
- Aseguru konpainiak
- Pentsio fondoak
- Inbertsio fondoak
 - ▶ *Hedge fund*: askatasun handia kudeaketan/arrisku handikoak (Quantum)
- Fondo soberanoak
 - ▶ AEBtako Altxorak: «vehículos inversores financiados por el superávit de las balanzas de pago cuyos activos se gestionan de forma distinta a las reservas oficiales en manos de las autoridades monetarias».
 - ▶ Emiratos Árabes Unidos, Noruega, Arabia Saudí, China, Kuwait, Hong Kong, Singapur, Rusia eta Catar

“kapitalismo instituzionalaren” garaia

Inbertitzaile instituzionalak


```
graph TD; A[Inbertitzaile instituzionalak] --> B[Babes soziala?]; A --> C[Inbertsio fondoak]; A --> D[Fondo soberanoak]; B --> E[Pentsio fondoak]; B --> F[Aseguru konpainiak]; C --> G[Kapital pribatukoak]; C --> H[Espekulatzailleak];
```

Babes soziala?

Pentsio fondoak

Aseguru
konpainiak

Inbertsio
fondoak

Kapital
pribatukoak

Espekulatzailleak

Fondo
soberanoak

- Inbertitzaile insituzionalak kudeatutako kapitala (ELGE)

Urtea	Kapitala (bilioi \$)
1995	21,3
2005	40,3
2015	89,6

- Erdia AEBkoak (45,5), gero EB (6,8), Japonia (6,6), Alemania (4,5), frantzia (4,4) eta Luxenburgo (4,4)

Kapital pribatuko fondoak

```
graph LR; A[Kapital pribatuko fondoak] --- B[Enpresa berrietan  
(kapital-arrisku  
fondoak)]; A --- C[Enpresa sendoetan  
(LBO fondoak)]; A --- D[Fondo putreak]; D --- E[Krisian dauden  
enpresak erosi  
zatitzeko eta saltzeko]; D --- F[Aktibo publikoak  
(zorra, etxeak ...)]
```

Enpresa berrietan
(kapital-arrisku
fondoak)

Enpresa sendoetan
(LBO fondoak)

Fondo putreak

Krisian dauden
enpresak erosi
zatitzeko eta saltzeko

Aktibo publikoak
(zorra, etxeak ...)

Pentsio sistemak	Kapitalizaioa
	Banaketa
Fondoak	Publikoak
	Pribatuak
Pentsio plan pribatuak	Tratu fiskal faboragarraia
Kontaresanak	Langileen babesa vs merkatuen logika
	Epe luze (inbertsio kontserbadoreak) vs finantzetako epe laburreko emaitzak (inbertsio arriskutsuak eratorrietan ...)

<https://www.eitb.eus/es/television/programas/esta-pasando/videos/detalle/6313498/video-miren-etxezarreta-pensiones-financiacion-publica/>

► Pentsio fondoen aktiboak, ELGE

urtea	Aktiboak (bilioi \$)	BPG%
2001	13	%51,8
2007	25	
2015	30	%61,9

Pentsioak,
Shock,
garapena...

Fondo
soberanoak

Petrolio

Superabit
komertziala

Au Dhabi,
Arabia Saud,
Kuwait, Qatar,
Norvegia

China, Singapur,
Hego Korea,
Malasia

Fondo
soberanoak

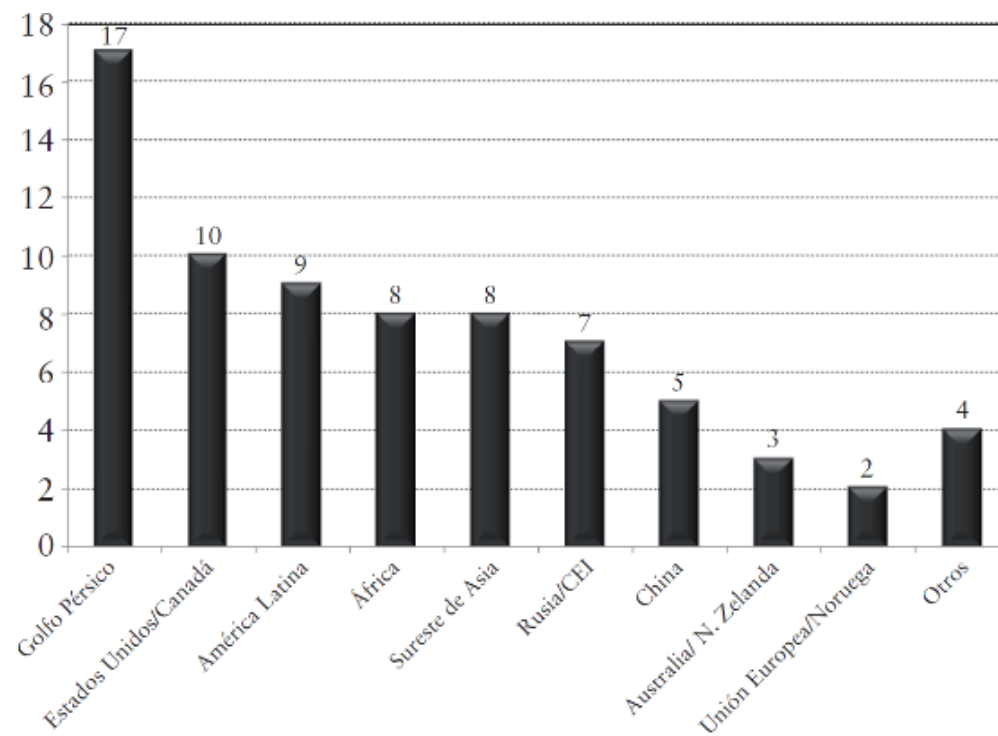
Kuwait (1953), Singapur (1974)

2016: 63 fondoetatik 18 1990aurretik
sortuak

Banaketa geografikoa diferentea: Afrikan
(Argelia, Libia, Angola, Nigeria ...) eta
Latinoamerika (Venezuela, Brasil, Mexiko ...)

Inbertsio desberdinak... Errendimendua epe
ertain eta luzean (kontserbadoreak??)

Fondo soberanoak, kopurua 2016

Fuente: Sovereign Wealth Fund Institute.

Finantza ilunak

Fondo espekulatiboak
(hedge fund): arrisku
altuko inbertsioak, epe
motzekoak ...(kasino)

Bezeroak:
fortuna handiak eta
bestalde bankuak, ETNak
eta inbertitzaile
instituzionalak

Gerizpeko banka (shadow
bank): kreditu
bitartekaritza baina
bankuen araurik gabe

Egoitza batzutan
paradisu fiskaletan
(Caiman)

Paradisu
fiskalak
(zulo,
ezkutaleku
)

Egonkortasun politiko eta insitituzionala: eroso sentitzen dira

Konfidentzialtasuna: izenik gabeko kontuak (zigorrak
konfidentzialtasuna hausten dutenentzat

Zerga baxuak edo zergarik ez: zergen ihesa (ez ordaindu/ilegala)
eta elusio fiskala (ahalik eta gutxien ordaindu sarrera zati
inportanteak desbideratuz) bultzatzen du

Gardentasun falta

Hipertrofia finantzarioa: enpresen egoitza fiskal asko, banku eta
entitate finantzarioen filialak

Kapital gehiena sozietate, fundazio edo antzekoena da. Askotan
jabeak jabeak kontrola bertako bati uzten dio hirugarren baten
(familiakoa, beste sozietate bat ...) onurarako baina kontrola
mantenduz. Abokatuen eta asesoren laguntza funtsezkoa da

Paradisu fiskalak,

Azpaldikoak badira ere, aintzindaria Suitza da (lehen mundu gerra ostean (Europar berreraikuntzak eta presio sozialak eraginda zergak igo zituzten, batez ere aberatsentzat)
Tatcherrek desarautu egiten du: Londres eta BH lurraldeak

2016an AEBtako 500 enpresa handienetatik, 367 paradisuetan daude

2014an IBEX-35 eko 35ak paradisuetan daude: hauen filialak 2009an 272 ziren eta 2014an 891 (Santanderrek 235)

GAFA (Google, Apple, Facebook eta Amazon) enpresen tasa %3-%5 irabaziak Irlanda/Luxenburgon aitortzen dituztelako.
Amazon Spain-en sarrerak = 22,9 milioi euro eta irabaziak aldiz = 657,156 euro eta zergak = 204.848 euro.

Zeintzuk dira paradisu fiskalak? ?

Zerrenda diferenteak/irizpide diferenteak. OCDE/ELGEren arabera

2000an zerrenda beltza (sekretua, hipertrofia, zerga eza ..): 35 PF. Presioak eraginda irizpide aldaketa ekarri zuen

2009an irizpidea nazioarteko control akordioak sinatzea: 30 PF baina desgertzen joan ziren zerrenda hutsik gelditu arte

2009an Foro Global sobre Transparencia e Intercambio de Información con Fines Fiscales sortzen da: ebaluatu ziren 116 lurralde (informazio pasatzeko lankidetzaren inguruan): 77 funtsean ados (Caribeko klasikoak barne) / 12 ados neurri baten (adibidez Andorra) / 5 ados ez (Panamá, Guatemala, Trinidad y Tobago, Marshall Irlak eta Mikronesia)

Zeintzuk dira
paradis
fiskalak??

Tax Justice Network: Sekretu finantzarioaren indizea
(financial secrecy index): konfidentzialtasuna & zerbitzu
finantzarioen X

Ez dira bakarrik estatu txikiak agertzen

País	ISF	País	IC	País	PEG
1.Suiza	1.466,1	1.Vanuatu	87	1.Estados Unidos	19,603
2.Hong Kong	1.259,4	2.Samoa	86	2.Reino Unido	17,394
3.Estados Unidos	1.254,7	3.Brunei	83	3.Luxemburgo	11,630
4.Singapur	1.147,1	4.Liberia	83	4.Alemania	6,026
5.Islas Caimán	1.013,1	5.Santa Lucía	83	5.Suiza	5,625
6.Luxemburgo	816,9	6.Antigua & Barbuda	81	6.Islas Caimán	4,857
7.Líbano	760,2	7.Belize	79	7.Singapur	4,280
8.Alemania	701,8	8.Islas Marshall	79	8.Hong Kong	3,842
9.Bahrein	471,3	9.Bahamas	79	9.Francia	3,104
10.Dubai	440,7	10.Nauru	79	10.Irlanda	2,313
11.Macao	420,1	11.Líbano	79	11.Bélgica	1,863
12.Japón	418,3	12.Barbados	78	12.Canadá	1,785
13. Panamá	415,6	13.Sr.Kitts & Nevis	78	13.India	1,487
14.Islas Marshall	405,5	14.S.Vicente & Granad.	78	14.Italia	1,218
15.Reino Unido	380,2	15.Andorra	77	15.España	1,090
16.Jersey	354,0	16.Dubai	77	16.Japón	1,062
17.Guernsey	339,3	17.Dominica	76	17.Suecia	1,006
18.Malasia	338,7	18.Granada	76	18.Malta	0,990
19.Turquía	320,9	19.Liechtenstein	76	19.China	0,743
20.China	312,1	20.Islas Cook	76	20.Noruega	0,731
21.Islas Vírgenes Brit.	307,6	21.Guatemala	76	21.Austria	0,692
22.Barbados	298,3	22.Malasia	75	22.Brasil	0,678
23.Mauricio	297,0	23.Bahrein	74	23.Australia	0,586
24.Austria	295,3	24.Mónaco	74	24.Chipre	0,518
25.Bahamas	273,0	25.Suiza	73	25.Taiwán	0,513

ISF = Índice de secreto financiero IC = Índice de confidencialidad

PEG = Peso a escala global

Konfidentzialtasun indizea

Indicador
1. Secreto bancario
2. Registro de trust y fundaciones
3. Registro de la propiedad de las empresas
4. Registro de la propiedad de empresas públicas
5. Cuentas públicas de las empresas
6. Informes empresariales país por país
7. Intercambio de información fiscal sobre no residentes
8. Eficiencia de la administración tributaria
9. Medidas contra la evasión fiscal
10. Existencia de cláusulas de escape para empresas y trust
11. Medidas contra el lavado/blanqueo de dinero
12. Intercambio automático de información
13. Existencia de tratados bilaterales
14. Compromisos internacionales en materia de transparencia
15. Cooperación judicial internacional

Paradisu fiskalen sintesia (Méndez, 2019)

ERATORRIAK

- ▶ Eratorriaren balorea beste aktibo baten balorean oinarritzen da eta hau menpeko aktiboa deitzen da. Menpeko aktiboak zituak, zukuak, kafea, petrolioa, metalak, interes tasak, burtsa indizeak, bonoak, dibisak, akzioak ... izan daitezke

Eratorriak

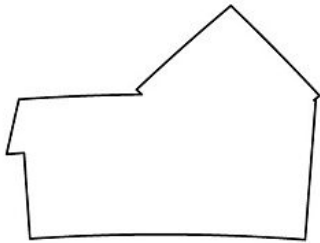
- ▶ Finantza masterra: 1 <https://www.youtube.com/watch?v=P5DWgSTT8CY>
- ▶ Finantza masterra: 2
 - ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=ImQQfajOoa8>
- ▶ Espekulazioaren jokua
 - ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=KEB2lZju8ag>

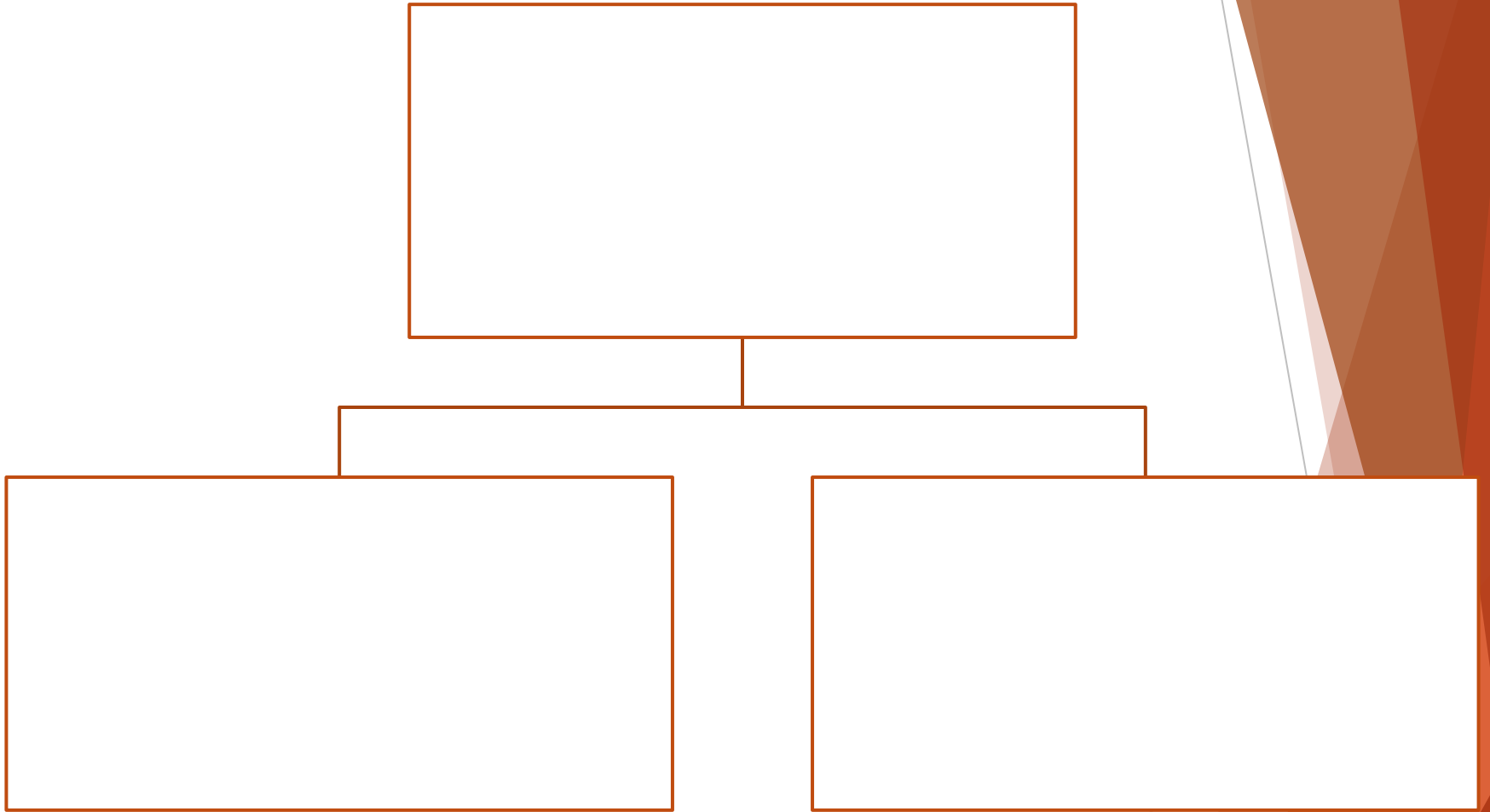
► Eratorrien menpekoak

• nekazaritza: garia, artoa, kakaoa, kafea, azukrea, naranja ura ...
abeltzantza: oilaskoa, txerria, arkumeak ...
Metal preziatuak: urrea, zilarra, platinoa ...
Bestelako metalak: aluminioa,, kobre, plomoa, zinc ...
energía: gasa, petrolioa, elektrizitatea ...
indizeak: eguraldia, higiezinak, aseguruak ...

dibisas: \$, £, €, ¥, etc.
Kanbio tipoak \$/ £, \$/€, \$/¥, etc.
Interes tasak: euribor, libor, etc.
akzioak: Telefónica, Repsol, etc.
Burtsako indizeak: IBEX, Nikkei, etc.

Merkatu errealak eta eratorrienak lotuta daude

-
- CDO (*Collateralised Debt Obligation*)
 - CDS (*Credit Default Swap*)

CDO (Collateralized Debt Obligation): “Los CDO son productos que incluyen bajo un solo paraguas varias emisiones de deuda distinta que pueden comercializarse por tramos”

AAA (A)

- Senior

B (Bbb)

- Mezzanine

Equity

- Zabor toxikoa

CDS (*Credit Default Swap*) merkatuen garapena izugarria izan da: kredituen gaineko eratorria da eta aseguru kontratu bat dela esan daiteke.

- Bi parteen arteko akordioa da, batek aseguru bat saltzen du eta bigarren batek erosi egiten du eta horrela bigarren hau hirugarren baten porrot arriskutik babesten da (normalean bigarrenak hirugarrenari kreditua emanda dauka eta horrela hirugarrenak ez badu kreditua itzultzen babestuta dago)..

CDS (*Credit Default Swap/ Seguro de impago de deuda*)
merkatuen
garapena
izugarria izan da:
kredituen gaineko
eratorria da eta
aseguru kontratu
bat dela esan
daiteke. (“Armas
de destrucción
masiva”/”Bombas
de hidrógeno
financieras”)

Bi parteen arteko akordioa da, batek aseguru bat saltzen du eta bigarren batek erosi egiten du eta horrela bigarren hau hirugarren baten porrot arriskutik babesten da (normalean bigarrenak hirugarrenari kreditua emanda dauka eta horrela hirugarrenak ez badu kreditua itzultzen babestuta dago).

Aseguru hauek zor publiko, pribatu eta titulo hipotekarioei aplikatzen dira eta saltzaileak bankuak, Hedge funds eta aseguru konpainia handiak dira

Arazoa da erosi daitekela nahiz eta eroslea zorraren jabe ez izan. Ez ordainketekin espekulatzeko erabiltzen dira (AlGren atzean zeuden/Lehman). (Es como comprar un seguro del hogar pero para la casa de otro.)

Herrien zorraren kontra espekulatzeko erabiltzen dira

“Over the counter “ (OTC) egiten dira/bitartekaririki gabe (ezin da jakin non dauden)

Tobin tax (Robin Hood tax) (pobreziaren aurkako tasa)

- James Tobin (1918-2002; 1981 nobela)
 - 70. hamarkada: “Currency Transaction Tax” (1978): %1
 - 90. hamarkada (ATTAC/ *Association pour la taxation des transactions financières et pour l'action citoyenne*)
 - 2011/2 Europa *Finantza Salerosketen Zerga* (FTT, ingelesez) (gelditu egin da; Alemania eta Espainia (2017)):
 - 0,1 akzioen erosketak
 - 0,01 eratorrien ganean
 - Frantzia: 2012n akzioen ganean 0,1 (orain 0,1)
 - Espainiako proposamena akzioen ganean 0,2 (proiektuan martxan 2018ko urrian)

Bretton Woods-eko instituzioak: NDF eta MB

MUNDUKO BANKUA

NDF

Reuniones Anuales 2019

Las Reuniones Anuales 2019 del Grupo Banco Mundial y el Fondo Monetario Internacional tendrán lugar en la ciudad de Washington entre el 14 y el 20 de octubre de 2019.

El periodo de inscripción ya está abierto.

- ▶ NDF: 1945, 189 kide, 2.700 funtzionari
- ▶ MB: 1945, taldea da (10.000 langiletik gora)
 - ▶ Berreraikuntza eta Garapenerako Nazioarteko Bankua (BIRD) 1944 (185)
 - ▶ Sustapenerako Nazioarteko Agentzia (AIF) 1956 (168)
 - ▶ Nazioarteko Finantza Korporazioa (CFI) 1956 (181)
 - ▶ Inbertsioak Bermatzeko Aldeaskotako Erakundea (OMGI) 1988 (173)
 - ▶ Inbertsioei Buruzko Diferentziak konpontzeko Aldeaskotako Nazioarteko Gunea (CIADI) 1966 (143)

“El FMI y la maldición Camdessus”: https://elpais.com/economia/2013/05/23/actualidad/1369327371_562695.html

Bretton Woods-eko instituzioak: NDF eta MB

Bilbo, 2014ko martxo

Kristalina Georgieva, NDF

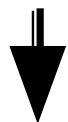

JANET YELLEN (FED, Obama) ETA
CHRISTINE LAGARDE

NDFaren funtzioen eraldaketa

✓ *Erregulatzailea* 70ko hamarkadan galdu zuen

G-7 G-7+1 (G-20) taldeak

✓ *Kreditu*-funtzioa:

epe laburretik

epe luzera

arazo koiunturalak

egiturazko arazoak

NDFaren antolakuntza

Kuotak tamainu ekonomikoaren arabera finkatzen dira.
Tamainu ekonomikoa kalkulatzeko:

$Kuota = 0,5BPG + 0.3S + 0.15A + 0.05E$
(2010eko erreforma)

S=Sarrera korrienteak

A=Aldakortasuna (sarrera korrienteak eta kapital fluxuak)

E= Erreserbak

- ▶ Botoak kouten arabera finkatzen dira
- ▶ 2010eko erreformarekin kuoten %6^a birbanatu da iparraldetik BRICetara
- ▶ Iparraldeak botoen %60.6tik hasieran 39,4tik 44.7ra%55.3ra 2011
- ▶ Hegoaldea %

ONUko
sistema
tradizionala

The diagram features two large, light-colored arrows pointing from left to right. The left arrow is light orange and contains three orange rounded rectangular boxes. The right arrow is light brown and contains three dark brown rounded rectangular boxes. The background is white with abstract geometric shapes in shades of orange and brown on the right side.

herrialde
bat

botu bat

NDFko
sistem
a

dolar
bat

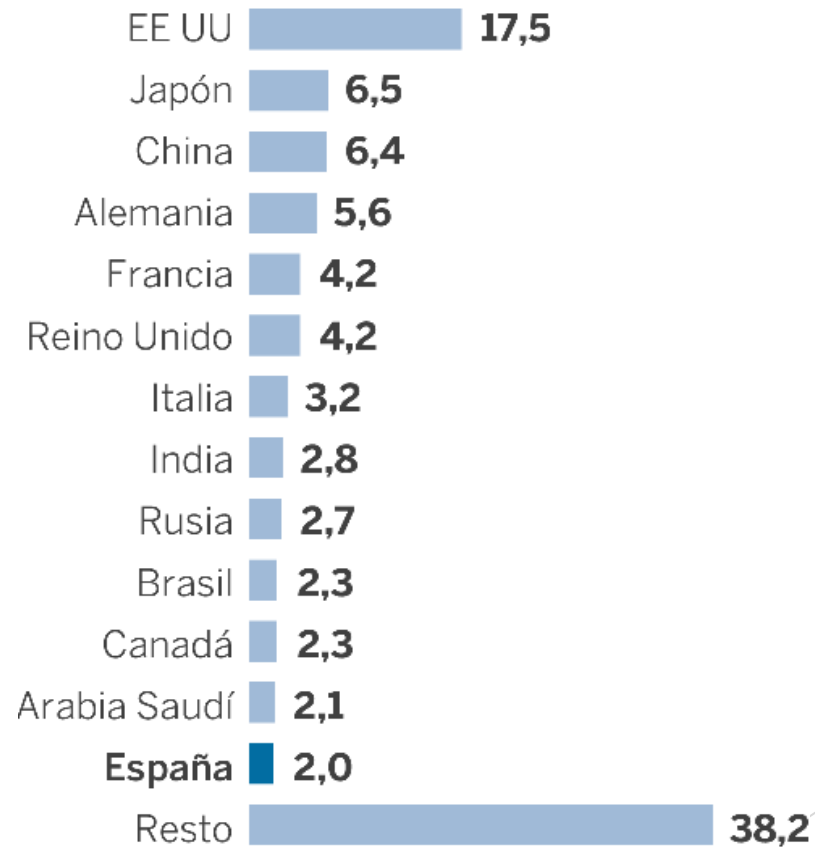
botu
bat

- ▶ https://elpais.com/elpais/2019/10/14/eps/1571055876_744649.html?por=mo
- ▶ Diskurtso aldaketa??
 - ▶ kritikak globalizazioari?
 - ▶ Desberdintasunekiko ardura??

**Gita Gopinath, NDF
ko ekonomisten
burua**

HERRIEN KUOTAK (%)

- ▶ 2010eko azaroan NDFaren egitura pixkat aldatzea erabakitzen da:
 - “merkatu emergente eta herri dinamikoen” botu ahalmena handitu egin da (%6).
- ▶ Galerak: erdia aurrerratuak (batez ere Europakoak), herena petrolio-esportatzaileak eta %20 beste emergenteak
 - ▶ “Hamar akzionista handienak munduko hamar ekonomia handienak dira”: AEB, Japonia, Europako lau eta BRIC

BW eta gero kanbio
finkoetatik kanbio
malguetara

Beraz, 70ko
hamarkadan NMFa
zereginik gabe geratuko
da, funtzio
erregulatzailea galtzen
du eta

Berreraikuntza eta Garapenerako Nazioarteko Bankuaren (BIRD) sortu zen

- 8 II. Mundu-Gerrak hondatutako Europa eta Japoniaren berreraikuntza bultzatzeko
- 8 Hirugarren Munduko garapen-egitasmoak finantziatzeko

Munduko bankuak finantziatutako egitarauak

- 50-70 □ garraio azpiegiturekin, energiarekin eta oinarritzko industriarekin erlazionatutako proiektu handiak
- 70-80 □ nekazal, hezkuntza eta osasun proiektuak (McNamara)
- 80 aurrera □ doikuntza sektorial eta egiturazko doikuntzarako egitarauak
- 90 aurrera □ sektore ahulenak babesteko neurriak

Kritiken adibideak:

- MB eta Pinochet <http://www.cadtm.org/El-apoyo-del-Banco-Mundial-y-del,10648>
- Naomi Klein: <http://www.sinpermiso.info/textos/banco-mundial-historias-de-hipocresa-corrupcin-y-desprestigio>

- ▶ Egiturazko doikuntza programak (PAE)
 - ▶ Eskaria ↓: Gastua ↓: politika egonkortzileak
 - ▶ “Gehiegizko” defizitei (publikoak eta pagamendu balantzakoak) aurre egin (orekara itzuli)
 - ▶ Adibidez aurrekontu politikak: gastuak ↓
 - ▶ Eskaintza ↑: Sarrerak ↑: egiturazko politikak hazkuntza bultzatzeko
 - ▶ Adibidez devaluazioak eta liberalizazioak
 - ▶ Politika egonkortzaileak eta egiturazkoak batera ala faseetan.
 - ▶ Politika egonkortzaileen kalteak gero egiturazko politiken onurekin orakatuko dira

- ▶ Confesiones de un sicario económico

- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=T8lrCsuv5s4>

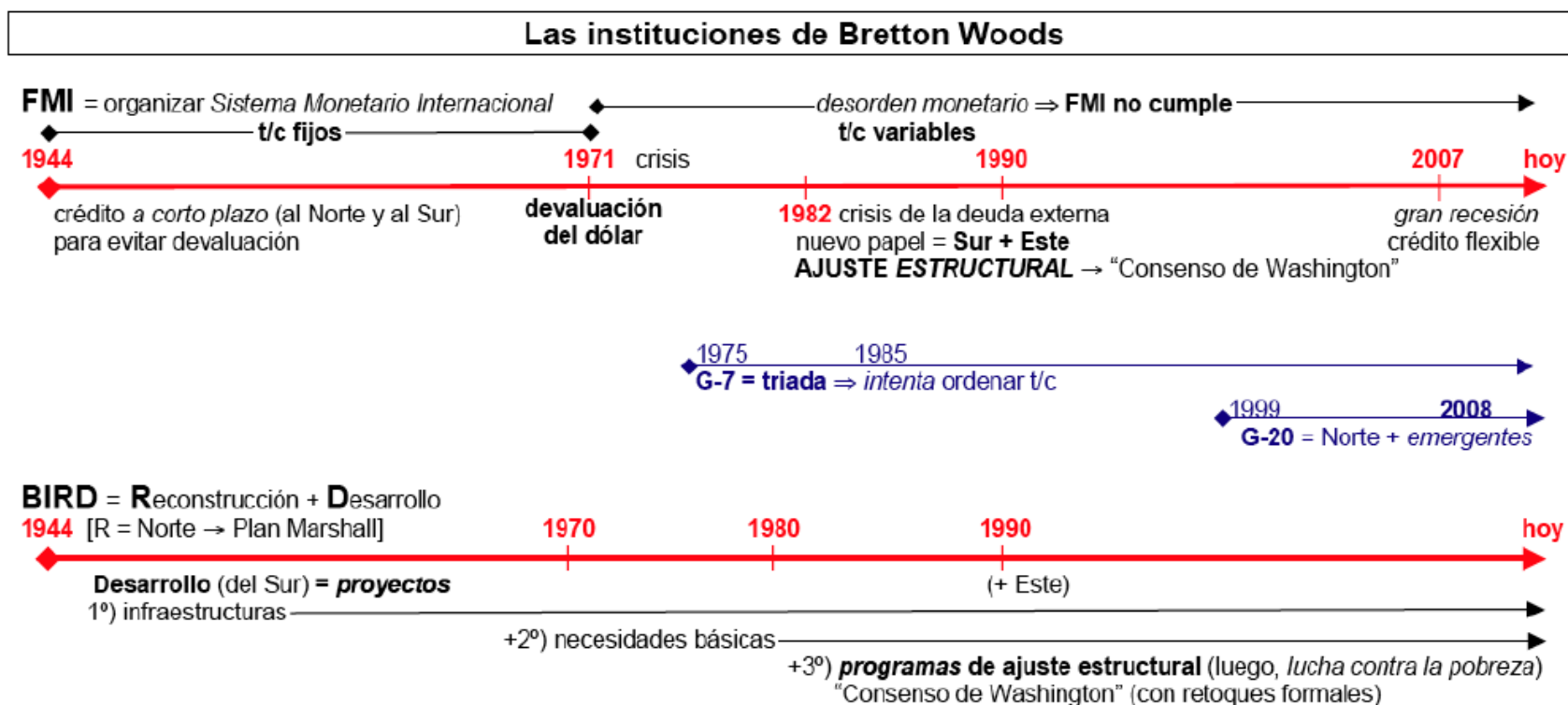
- ▶ Oso kritikatur

- ▶ Tontakeriak, ametsa, froga falta ...

- 2014ko uztaila
- GARAPENERAKO BANKU BERRIA? (BRICS-en Bankua)
- NDFari eta MBri kritika haundiak eginez
- BRICs-eko gobernu buruak: Dilma Rousseff (Brasil), Vladimir Putin (Errusia), Narendra Modi (India), Xi Jinping (Txina) y Jacob Zuma (Hegoafrika) Garapenerako Banku Berria (NBD)
- Bloke politiko eta ekonomikoa osatzeko beste pausu bat eman dute
- Garabideko herriei finantzaizio aukerak (garapenerako eta) azpiegiturarako baldintza gutxiagokin
- **Hasierako kapitala : US\$50.000 milioi (2015)**
- **Lehen maileguak: 2016ko apirilean: 811 milioi \$ energia berriztagarrientzat: Brasil 300 milioi; Txina, 81 milioi; India, 250 milioi eta Hegoafrika, 180 milioi**
- **Kalifikazio agentzia berri baten beharra**
 - 2. bilera 2017ko apirilean: ordenu finantzario berria

Cuadro 3.5. Síntesis del SMI y de las instituciones de Bretton Woods

- ▶ Confesiones de un sicario económico
 - ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=T8lrCsuv5s4>

Finantza krisiak

- ▶ Krisiaren kronika
 - ▶ Pesadilla en Wall Street
 - ▶ La caída del imperio europeo
- ▶ Neurriak
 - ▶ El gran rescate
- ▶ Arduradunak
 - ▶ La sombra de los culpables
- ▶ Ondorioak
 - ▶ Los nuevos lunes al sol
- ▶ Alternatibak
 - ▶ Regreso al futuro

● NAZIOARTEKO FINANTZA KRISIAK

-
- Asiako krisia

-
-
- 80 hamarkadako krisia
 - Atzeraldi handia

¿nondik dator krisia?

A diagram consisting of five empty rounded rectangular boxes with orange borders. One large box is positioned at the top. Below it, there are four smaller boxes arranged in two rows: two boxes in the first row and one box centered below them in the second row.

Asiako krisia: “krisi bikia”

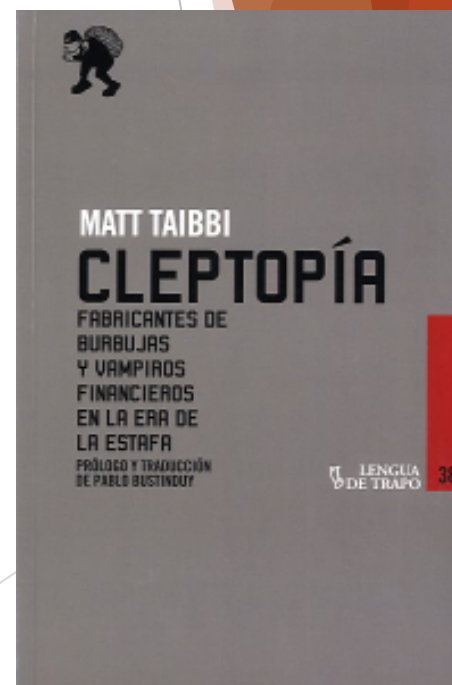
- ▶ 1997an Tailandiak bere moneta erortzen laga eta NMFaren laguntza eskatu zuenean hasi zen
- ▶ Hego Korea, Tailandia, Malasia, Indonesia Hong Kong eta Filipinan eragin zuen
- ▶ Washingtongo Kontsentsuak planteatutako neurriak aplikatzearen ondorioa izan zen
- ▶ Inbertitzaile instituzionalek paper inportantea jokatu zuten: “jarrera gregariora”

- ▶ Asiako krisiarekin NIFaren (Nazioarteko Arkitektura Finantzario Berria/*New International Financial Architecture*) inguruko eztabaida piztu zen
- ▶ Nola aurre hartu krisiei
- ▶ NMFaren papera krisietan: neurriak eta “azken mailegu emaile” rola (“arrisku morala”)

Krisi/eskandalo finantzarioak

“gehiegi eta maizegi” ?

- ▶ 1982: kanpo zorraren krisia
- ▶ 1987: burtsa krisia
 - ▶ “astelehen beltza”
- ▶ 1992: EMS krisia Soros
- ▶ 1994: Mexiko (“tekila efektua”)
- ▶ 1997: Asia (globalena)
- ▶ **1998: LTCM**
- ▶ **2001: Enron**
- ▶ 2001: burbuja teknologikoa
- ▶ 2001-02: Argentina (“tango efektua”)
- ▶ 2007-08-09-??: krisi globala
 - ▶ 2008: megafraudea (abendua). Madoff
 - ▶ 2010: “eurokrisia”

KRISIA, BENETAN KRISIA?

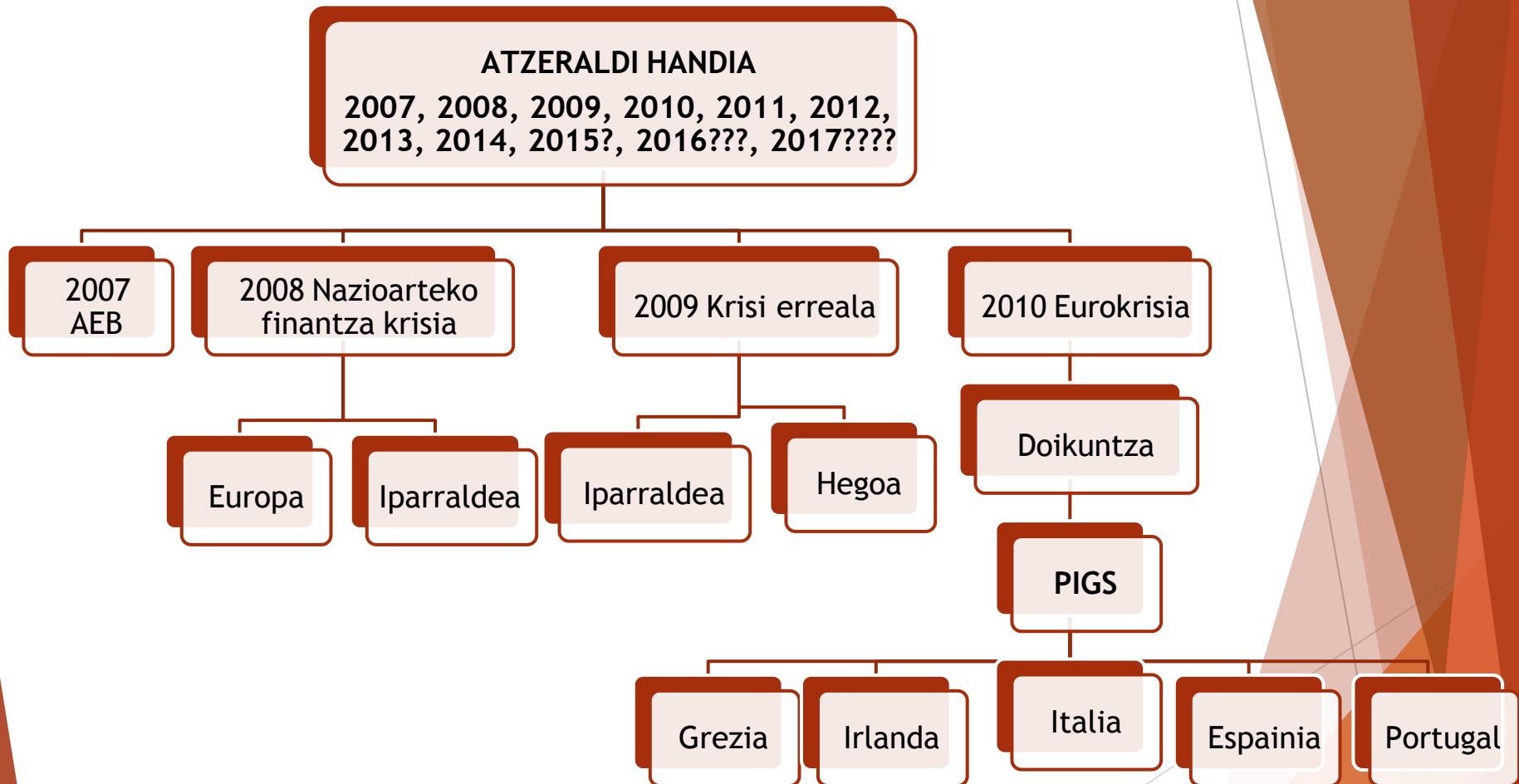
- ▶ ATZERALDI
HANDIA
- ▶ EUROKRISIA

ATZERALDI HANDIA, MENDEKO KRISIA, KRISI GLOBALA,
ZEKENKERIAREN KRISI, KRISI MORALA

ATZERALDI HAUNDITIK GELDIALDI HAUNDIRA??

► **Atzeraldi haunditik geldialdi haundira?**

- « Le manque d'innovation menace la croissance » (Consejo de análisis económico) Le monde, 02/09/2014
- Informe de ILO (2014): *¿Hacia una recuperación sin creación de empleos?* (ILO 2014).

- ▶ Kredituaren eta zorraren burbuja ikaragarrien emaitza da
 - Ekonomiaren finantzairizazio itzela (ekonomia finantzarioa errealaren baino sei aldiz handiagoa dela uste da).

Krisia finantziarizazioaren ondorioa da

Ekonomiaren finantziarizazioa gero eta handiagoa da

- BW amaiera
- Ekonomia finantzarioa erreala baino 6 aldiz handiagoa omen da

Finantziarizaioak

- Ekonomia errealaren gainetik Ekonomia sinbolikoa, paperezkoa, magikoa, birtuala, fikziozkoa ... nagusitu da

La parte de los salarios en el PIB descende desde los años ochenta

- LANE (OIT):
 - 1995-2007 errenta puntu bat igotzen zenean soldaten igoera 0,75 igotzen zen
 - 1928 (Depresio Handia) AEBn populazioaren %1 errentaren 24%. 2007an (Atzeraldi Handia), %1ak %24ª jasotzen zuen baita
 - 1980tik 2005ra, errentaren hazkuntzaren % 80populazioaren %1era joan zen. Kontzentrazioa honek burbujak sortzen ditu
 - Irabazi gero eta handiago horien zati gero eta handiagoa finantzetan inbertitzen zen: finantziarizazio indizea

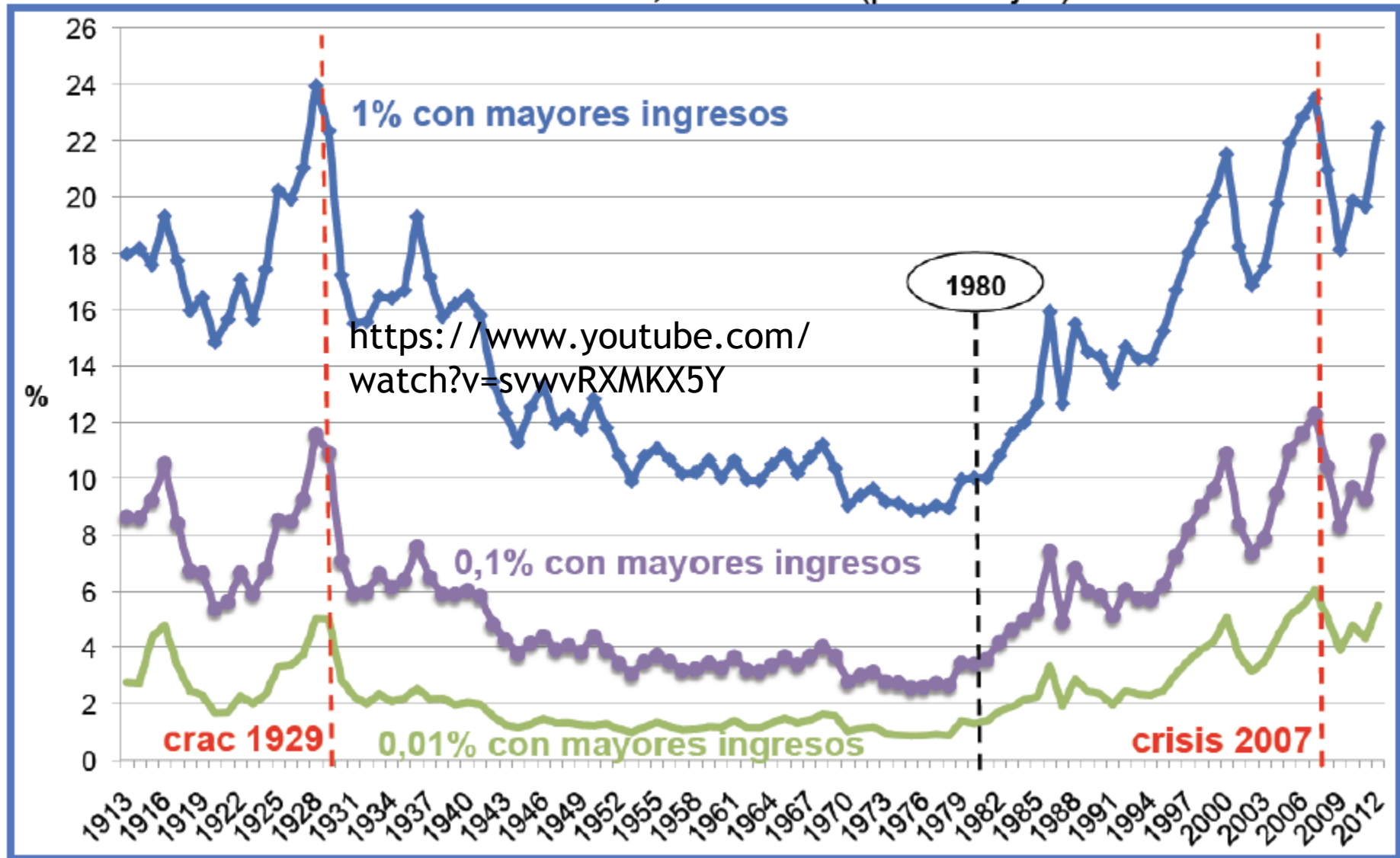
deberdintasunak

krisia

desberdintasunak gora:
prekarietatea eta
errenta banaketa

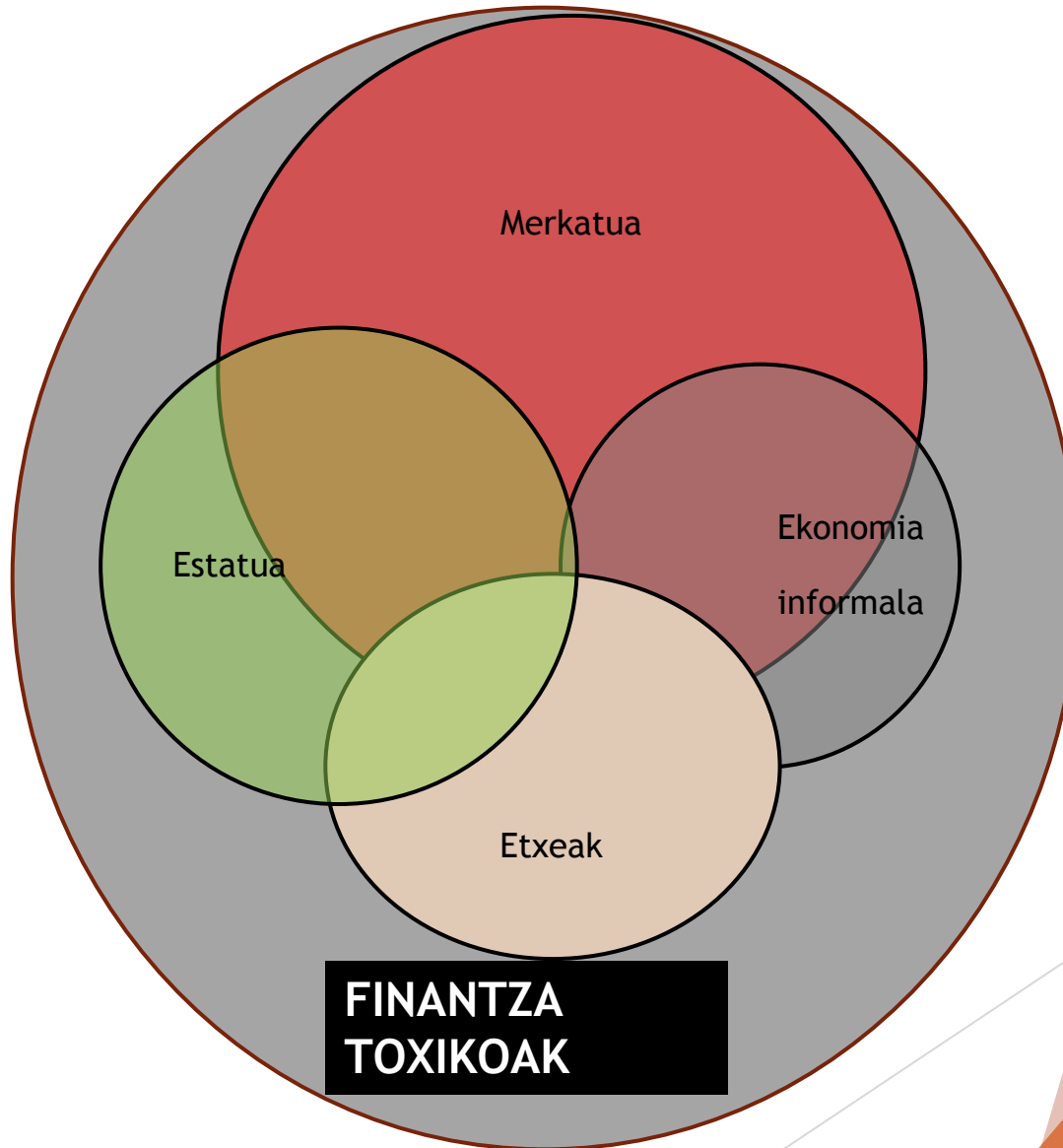
Gráfico 2

Parte de los ingresos totales del 1%, el 0,1% y el 0,01% más rico de Estados Unidos, 1913-2012 (porcentajes)

Fuente: The World Top Incomes Database: <http://topincomes.g-mond.parisschoolofeconomics.eu/>

Ekonomia finantzarioa oso espekulatzailea
da: eratorriak

EKONOMIA ERREALA

DIRUA

ONDASUNAK
ETA
ZERBITZUAK

DIRU
GEHIAGO

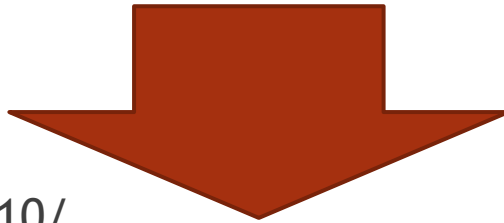
EKONOMIA FINANTZARIOA

ONDASUNAK
ETA
ZERBITZUAK

¿krisiaren itxura?

U, V, L, W (Europa)

- ▶ LEHEN ATZERALDI HANDIA: 2007/2010
 - ▶ Epizentroa: AEB
 - ▶ AEBtako finantza erakundeen porrota (Bear Stearns, Fannie Mae y Freddie Mac, Lehman Brothers, Merrill Lynch, American International Group ...
 - ▶ Lehman momentua (2008ko iraila)

- ▶ LEHEN EUOKRISIA: 2010/...
 - ▶ Epizentroa: PIGS
 - ▶ La Gran Crisis Griega
 - ▶ Beste Lehman momentu bat?

Lehen fasea: leherketa

Abiadura oso handiko krisia

Arazoak etxebizitzaren prezioak jeisten eta i/t igotzen hasten direnean zortzen dira

Samuelson: "krisia hau kapitalismoaren da Sobiet Batuen porrota komunismoaren izan zenaren antzekoa"

Krisiaren ikurra: Madoff (65.000 milioi \$)

“erreskatea” estatuan

► KOSTUA

► 76.410 milioi €

- el Fondo de Reestructuración Ordenada Bancaria (FROB): publikoa
- el Fondo de Garantía de Depósitos (FGDEC): pribatua

► Bankia: 22.424 milioi €

► Catalunya Banc : 12.052 milioi €

► Banco de Valencia: 5.498 milioi €

► ERREKUPERATU

► 4.139 milioi €

- 3.466 milioi € FROB
- 673 milioi € FGDEC

► Aurreikusitakoa guztira: 16.139 milioi €

► Falta dira 60.000 milioi

Erreskateak eta gero zer?

- Kontu publikoen desoreka
- Merkatuen mesfidantza
 - Merkatu finantzarioen protagonismoa
 - Rating agentzien boterea
- Kontuak orekatzeko neurriak
 - Sarrerak igotzeko erreforma fiskala
 - Gastuak jeisteko pentsioen erreforma
- Lan merkatuaren erreforma

► Krisiari aurre egiteko neurriak (2008 - 2010)

- Erreskateak batez ere finantzetan
- Gato publiko (G) bultzatzeko neurri klasikoak (keynesiarrak)

$$\Delta BPG = C + I + G \Delta + X - M$$

- Lehenetasuna azpiegitura fisikoei: hausnarketa gutxi
- Kontsumo bultzatzeko deiak
- G-20ko bilerak

- ▶ Erreskate erraldoiak (EB, AEB, Espainia ...): galeren sozializazioa. Helburuak:
 - ▶ Porrota ekiditu
 - ▶ Kredituaren iturria ireki
- ▶ Entidade finantzarioak hain handiak direnez ezin dira erortzen utzi: logikoa al da guztiak pribatuak izatea?

eltoto@inicia.es

zortuean, bankuei emandako laguntza zuzenak-maileguak
interes tasa subentzionatuekin- : AEB BPGarena %3,4,
Bélgikan %4,1; Grezian %5, Holandan eta Ebn %6;
Alemanian %10,7; Irlanda n %28,7. (NDF, 2011ko apirila)
Uste da laguntzak herri aberatsen BPGaren %25ª izan
direla.

... y suma y sigue

- ▶ El 29/02/2012 el BCE inyectó 530.000 millones al sistema financiero (1% y 3 años) (segunda vez)
 - ▶ Objetivo: fluya el crédito a la economía real
 - ▶ Práctica: reciben al 1% y compran bonos deuda pública al 3% (rentabilidad de la española en enero=5,3% y la italiana=6,6%). Negocio redondo y disminuye la presión sobre la deuda
- ▶ En mayo de 2012: inyección de 24.000 millones de euros a Bankia
- ▶ Junio de 2012 rescate del sistema bancario español

- ▶ “Las arcas públicas han recuperado 2.686 millones de euros de los 51.303 millones de ayudas del Estado desde 2009 que otorgó, un 5,2% del total”. (2016ko iraila)
- ▶ “Una parte de esa enorme factura se financió gracias al rescate europeo de junio de 2012 (cerca de 40.000 millones), que ha disparado el déficit público del Estado”.

https://elpais.com/economia/2018/05/31/actualidad/1527790499_113528.html

▶ Neurriak:

- ▶ Kontsumoa handitzeko deiak
 - ▶ “kontsumismo garaitik gerrako ekonomietako kontsumora pasa gara”

▶ G-20ko bilerak:

- ▶ 2008: Washington
 - ▶ 2009: Londres eta Pittsburgh
 - ▶ 2010: Toronto eta Seul
 - ▶ 2011: Cannes
 - ▶ 2012: Los Cabos (Mexico)
 - ▶ 2013: San Petersburgo
 - ▶ 2014: Brisbane (Australia). Azaroa.
 - ▶ 2015: Antalya (Turquía). Azaroa (ETN fiskalitatea ...)
 - ▶ Hangzhou (Txina). 2016ko iraila
-
- ▶ Indarra galtzen joan dira

- ▶ Krisia dela eta:
- ▶ Kontu publikoen desoreka

- ▶ Sarrerak handitzeko neurriak (BEZ)
- ▶ Gastuak murrizteko neurriak

Kontu publikoak = Sarrerak- Gastuak

“Merkatuek” ez dute konfiantzarik hainbat herrien kanpo zorrean (PIGS zorraren “diferentziala” handitu egiten da//zor alemanarekin duen aldea handitzen da = “arrisku saria” //”herri arriskua”)

- Merkatu finantzarioen protagonismo handia berriz ere (laguntza jaso ostean negozioa??)
- “rating agentzien” protagonismoa

- ▶ 2010ean “merkatuen presioa” dela eta doikuntza politikak hartzera “behartuta” egon dira gobernuak :
 - ▶ ¿zer dira merkatuak? ¿bizidunak al dira?
 - ▶ Inbertitzaile instituzionalak
 - ▶ Hasieran gauzak aldatzeko itxaropena bazegoen ere, hau desagertu egin da:
 - ▶ Sarkozy (2008):
 - ▶ “Kapitalismoa errefundatu beharra”
 - (2011): “Europa errefundatu beharra”
 - ▶ Merkatu finantzarioak ez dira apenas aldatu eta gainera tesi neoliberalak indartu egin dira: TINA/*There Is No Alternative* garaira (Margaret Thatcher /80. hamarkada) itzuli al gara??

Doikuntza gastuetan oinarritu da/sarrerak ez dira ia aldatu

Neoliberalismoa indartu eginda

Ongizate Estatuak atzera egin du

Mito berriak
Etsai nagusia=defizit publikoa
Jainko berriak: merkatu finantzarioak

► Konstituzioko art. 135

- 1. Todas las Administraciones Públicas adecuarán sus actuaciones al principio de estabilidad presupuestaria.
- 2. El Estado y las Comunidades Autónomas no podrán incurrir en un déficit estructural que supere los márgenes establecidos, en su caso, por la Unión Europea para sus Estados Miembros.
- Una Ley Orgánica fijará el déficit estructural máximo permitido al Estado y a las Comunidades Autónomas, en relación con su producto interior bruto. Las Entidades Locales deberán presentar equilibrio presupuestario.
- 3. El Estado y las Comunidades Autónomas habrán de estar autorizados por Ley para emitir deuda pública o contraer crédito.
 - Los créditos para satisfacer los intereses y el capital de la deuda pública de las Administraciones se entenderán siempre incluidos en el estado de gastos de sus presupuestos y **su pago gozará de prioridad absoluta**. Estos créditos no podrán ser objeto de enmienda o modificación, mientras se ajusten a las condiciones de la Ley de emisión.
 - El volumen de deuda pública del conjunto de las Administraciones Públicas en relación al producto interior bruto del Estado no podrá superar el valor de referencia establecido en el Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea.
- 4. Los límites de déficit estructural y de volumen de deuda pública **sólo podrán superarse en caso de catástrofes naturales**, recesión económica o situaciones de emergencia extraordinaria que escapen al control del Estado y perjudiquen considerablemente la situación financiera o la sostenibilidad económica o social del Estado, apreciadas por la mayoría absoluta de los miembros del Congreso de los Diputados.
- ...

► Mito berria: diziiplina fiskala

► Ekonomilariak objetiboak dira?

- Estudio de dos prestigiosos economistas de Harvard, Carmen Reinhart y Kenneth Rogoff, que escribieron un trabajo titulado "Growth in a time of Debt" (Crecimiento en tiempo de endeudamiento) publicado en 2010 en una de las revistas económicas más prestigiosas (*The American Economic Review*). En dicho trabajo sostenían, en base a largas series históricas de muchos países, que los datos corroboran que cuando la deuda de los países alcanza determinado nivel (90%) del Producto Interior Bruto (PIB), los países no pueden crecer. Posteriormente se comprobó que en el trabajo faltaban datos y había numerosos errores. Lo peor es que dicho trabajo fue mencionado en numerosas ocasiones por los políticos para justificar las durísimas medidas de austeridad que han impuesto en los últimos años en Europa.
- ¿defizita txarra al da beti?
- Defizit kronikoak

Moneta
politika

Europako
estatuak

Politika
fiskala

Gobernuek krisiari aurre egiteko ahalmen txikia dute.
Horrela al da?

- $BPG = C + I + G + X - M$

Gastu publikoaren murrizketak hazkuntza
eta enplegua baldintzatzen ditu

- Europako modeloa vs AEBko
modeloa

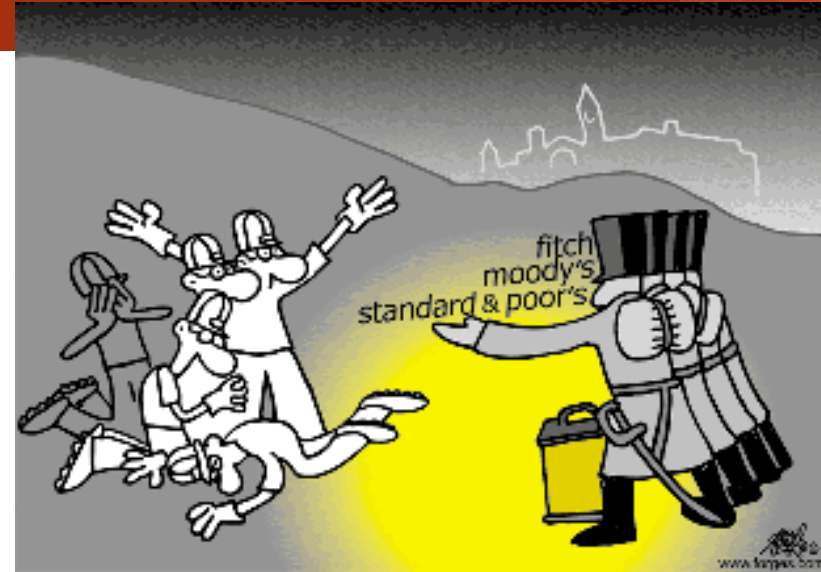
Krisiaren aitzakiarekin... Ongizate Estatua ikutu da? Ezingo ote du berok atzera?

- Ongizate Estatuaren aurkako neurriak ezin izan ziren hartu “garai normaletan”
 - hezkuntza
 - Osasuna: sistema bikoitza??
 - **Pentsioak (pentsio pribatuak gora)**
 - Dependentsia??

□ Errudun handiak:

- Entitate finantzarioak
 - Ingeniaritza finantzarioa
 - Arriskuen kudeaketa txarra
 - Pizgarri gehiegi
- Agintari politiko eta ekonomikoak
 - (Alan Greenspan; 1987-2006):
 - "lo que hemos visto a lo largo de los años en el mercado es que los derivados han sido un vehículo extraordinariamente útil para transferir el riesgo de las personas que no deberían asumirlo a aquellas que están dispuestas y son capaces de hacerlo".
 - desarauketa
- Arriskuen kalifikazioa agentziak (Moody's, S&P, Fitch)
- Nazioarteko erakunde ekonomikoak: NDF (OCDE)
- Hegoara begira
- Akademia

- ▶ Las agencias de calificación son empresas privadas que cotizan en Bolsa: 3 copan el 95% de la actividad del sector. Tienen una sede central, en Nueva York; otra europea, en Londres, y varias subsidiarias
- ▶ En Moody's Warren Buffet posee el 10%, pero el capital de las agencias se reparte entre fondos de inversión, muchos de ellos comunes
 - ▶ Esta circunstancia y la situación de práctico oligopolio ha generado suspicacias sobre el poder de esos fondos en las agencias.
- ▶ Doble o triple rasero para calificar economías:
 - ▶ pese a 2008, y al abultadísimo déficit fiscal que ostenta la superpotencia, no se atreven a rebajar la calificación de la deuda de Washington;
 - ▶ en el caso europeo, lo hacen a destiempo, cuando la medida no sólo ha perdido su capacidad preventiva sino que contribuye a magnificar la crisis;
 - ▶ América Latina, las calificadoras suelen premiar las subordinaciones al llamado Consenso de Washington y castigar a los proyectos económicos orientados a fortalecer la soberanía, el mercado interno y la integración regional.

el trabajo se divide en departamentos:

- ▶ mercados soberanos y sector público
- ▶ bancos y seguros
- ▶ empresas privadas
- ▶ ...

▶ En el crédito soberano, el análisis se basa en cinco factores de puntuación: político, económico, liquidez externa, fiscal y monetario. A cada uno de ellos se aplica una nota, que va de uno a seis, siendo uno la mejor. Y de esas puntuaciones sale el *rating definitivo*, que va desde la triple A a la de bono basura.

La calificación se hace a petición del cliente y se evalúa la capacidad para cumplir en tiempo y forma con el pago de su deuda. Es decir, en el caso de la deuda soberana, son los Gobiernos los que solicitan la calificación. Hay, sin embargo, algunas excepciones. Hay *ratings no solicitados* que las agencias hacen por iniciativa propia: las principales potencias. Además, la metodología de análisis obliga a tener el *rating de un país para analizar* cualquier entidad de dicho país que sí lo haya solicitado.

Errudunak al dira krisitik aterako gaituztenak??: “suhiltzaile piromanoak”??

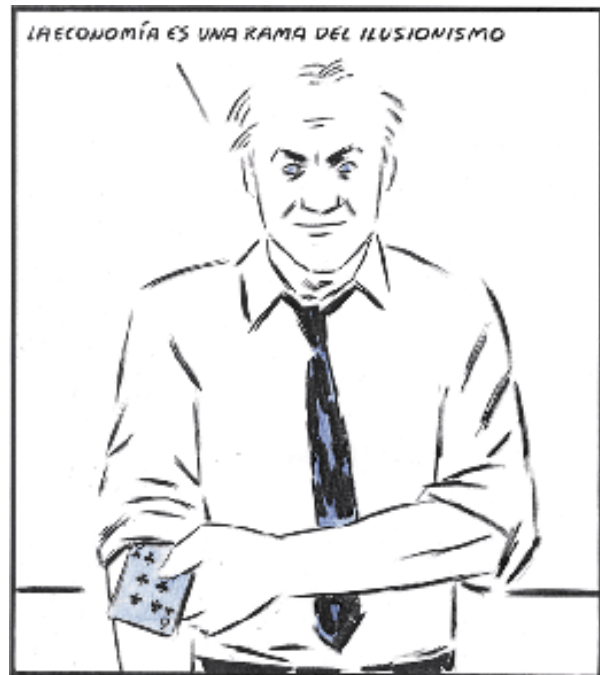
AEBtan lotura estuak finantzak, politika eta kademiaren artean

Europar: tekonkratak irabaziko al dute?

- Draghi, Papademos y Monti, “Goldman Sachs”eko mutilak”

Akademia

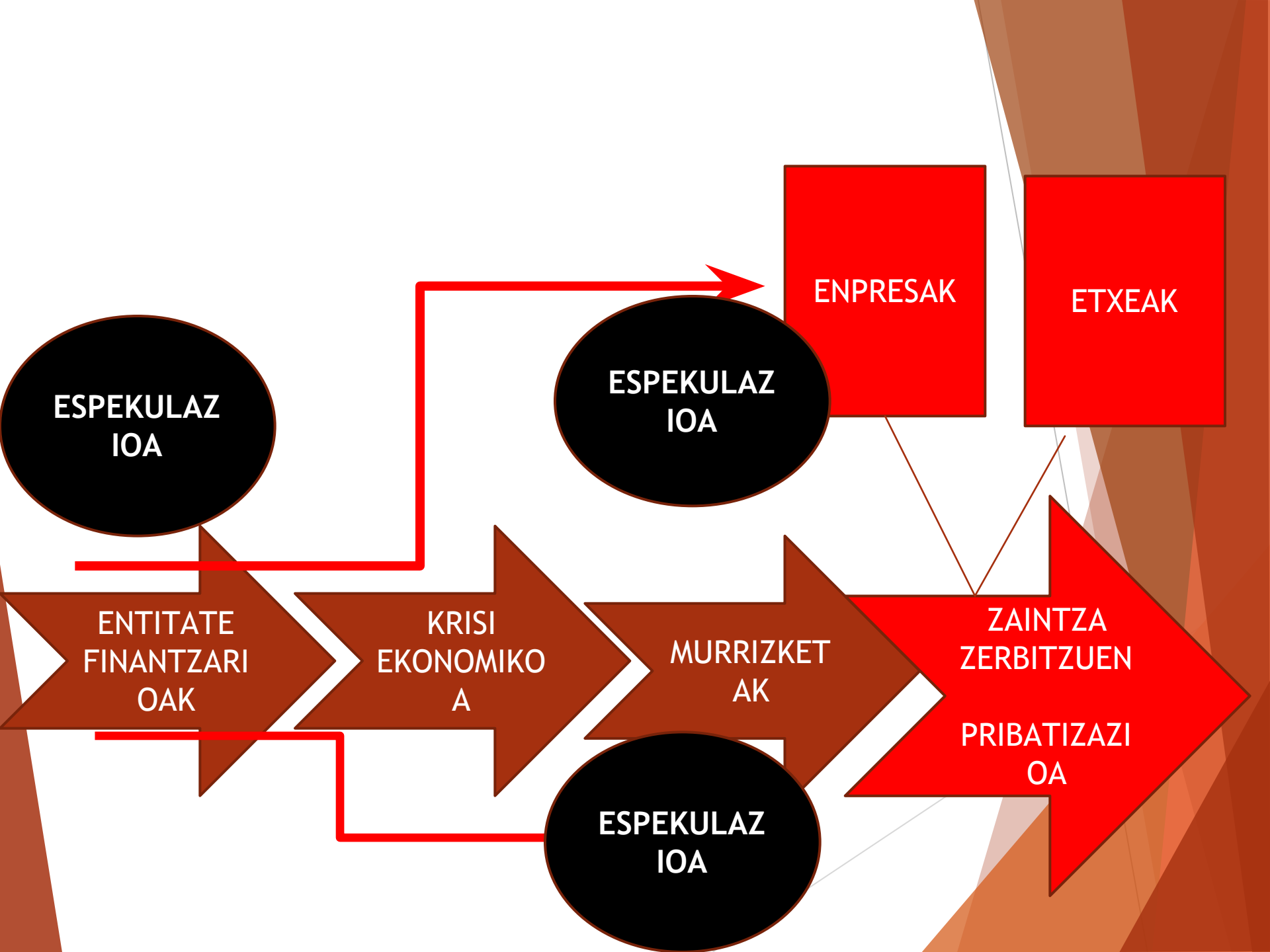

elroto.elpais@gmail.com

Ekonomistek ez zuten ez “*made in USA*” krisia baina ezta “*made in Europe*” krisia ere ikusi

Ekonomiaren irakaskuntza aldatu beharra al dago?

Alternatibak

- **Ekonomiaren desfinantziarizazioa**
- **Eredu alternatiboak**
 - Deshazkundera
 - Buen Vivir / Vivir bien
 - Eredu sostengarriak
 - Ingurugiroaren ikuspuntutik
 - Ikuspuntu sozialetik: Ikuspuntu ekonomikotik

DESFINANTZIARIZAZIOA

- Finantzen boterea txikitu: espekulazioa eta hainbat produktorekin bukatu (burbuilak)
- Aldaketak nazioarteko instituzioetan (FMI/Christine Lagarde)